

Randmeer Oeverlanden - Andhuizerbeek

Quickscan

Staatsbosbeheer

06 augustus 2025

Project Randmeer Oeverlanden - Andhuizerbeek
Opdrachtgever Staatsbosbeheer

Document Quicksan
Status Definitief 04
Datum 06 augustus 2025
Referentie 134913/25-012.306

Projectcode 134913

Projectleider
Projectdirecteur

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Daalsesingel 51c
Postbus 24087
3502 MB Utrecht
+31 (0)30 765 19 00
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veeelvoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	PLANGEBIED	7
2.1	Beschrijving	7
2.2	Werkzaamheden	10
2.3	Planning	11
3	BESCHERMDE GEBIEDEN	12
3.1	Natura 2000 (Omgevingswet)	12
3.1.1	Gegevens	12
3.1.2	Effecten	17
3.1.3	Cumulatie met overige (relevante) projecten	19
3.1.4	Conclusie	19
3.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	19
3.2.1	Gegevens	19
3.2.2	Effecten en conclusie	22
4	BESCHERMDE SOORTEN	23
4.1	Methode	23
4.2	Beschrijving per soortgroep	23
4.2.1	Flora	23
4.2.2	Grondgebonden zoogdieren	24
4.2.3	Vleermuizen	29
4.2.4	Vogels	34
4.2.5	Amfibieën	37
4.2.6	Reptielen	37
4.2.7	Vissen	38
4.2.8	Vlinders, libellen en andere ongewervelden	38

5	SAMENVATTING	41
5.1	Beschermde gebieden	41
5.2	Beschermde soorten	41
5.3	Overzicht maatregelen beschermde soorten	46
5.4	Specifieke zorgplicht	46
6	LITERATUUR	47
	Laatste pagina	47
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Wetgevend kader	6

INLEIDING

1.1 Aanleiding

In de Randmeer oeverlanden, dat onderdeel uitmaakt van het Gelders Natuurnetwerk (GNN), is Staatsbosbeheer gestart met een natuurontwikkelingsproject. Om de natuurpotenties van de percelen te kunnen inschatten en vast te stellen welke inrichtingsmaatregelen nodig zijn om deze potenties te verwezenlijken, heeft Witteveen+Bos (in opdracht van Staatsbosbeheer) een Landschapsecologische Systeemanalyse (LESA) uitgevoerd [lit. 1]. Uit de LESA zijn inrichtingsadviezen voor verschillende gebieden voortgekomen. Op basis van de LESA is vervolgens door Staatsbosbeheer (hierna: SBB) een selectie gemaakt van kansrijke gebieden voor het nemen van inrichtingsmaatregelen. Voor deze gebieden is door Witteveen+Bos een Schetsontwerp (SO) uitgewerkt. SBB heeft vervolgens gekozen voor een gefaseerde aanpak waarbij één van deze gebieden, namelijk het gebied rondom de Andhuizerbeek, als eerste verder wordt uitgewerkt tot een voorontwerp (VO). Dit VO voor de Andhuizerbeek is in februari 2025 opgeleverd [Witteveen+Bos, referentie: 134913/25-002.605]. Na oplevering van dit VO heeft Staatsbosbeheer ervoor gekozen het ontwerp op een aantal punten aan te passen. Ze heeft hiertoe een nieuwe ontwerpnota opgesteld [Staatsbosbeheer, Randmeer Oeverlanden VO Ontwerpnota, concept, 28 juli 2025]. Staatsbosbeheer heeft Witteveen+Bos gevraagd om de quickscan die is opgesteld in kader van het VO (Witteveen+Bos, referentie: 134913_25-002.681) te actualiseren op basis van het aangepaste ontwerp van Staatsbosbeheer.

Onderliggend rapport beschrijft deze ecologische QuickScan. In deze QuickScan worden mogelijke effecten op aanwezige beschermde natuurwaarden door de geplande werkzaamheden voor de geplande inrichting en beheer beoordeeld en getoetst. Naast het bepalen van de effecten van het voornemen op beschermde gebieden en soorten, worden ook de juridische consequenties en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen, zoals een vergunningaanvraag en eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen, inzichtelijk gemaakt.

1.2 Doel

Het doel van deze QuickScan is om te toetsen:

- welke effecten de inrichtingsmaatregelen voor 'Andhuizerbeek' hebben op:
 - beschermde gebieden (Natura 2000) in het kader van de Omgevingswet;
 - beschermde soorten in het kader van de Omgevingswet;
 - het Natuurnetwerk Nederland (NNN);
- wat de consequenties van deze mogelijke effecten zijn in het kader van de natuurwetgeving en het natuurbeleid (aanvraag omgevingsvergunning in combinatie met mitigerende/compenserende maatregelen).

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het plangebied en de geplande werkzaamheden. In hoofdstuk 3 wordt verkend of er effecten zijn te verwachten op beschermde gebieden die vallen binnen de Omgevingswet (Natura 2000) en het provinciaal natuurnetwerk (GNN). Hoofdstuk 4 beschrijft per soortgroep of er in of nabij het plangebied

onder de Omgevingswet beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn en wat de effecten van het voornemen op deze soorten zijn. In hoofdstuk 5 worden de belangrijkste resultaten en conclusies samengevat. In hoofdstuk 6 is de geraadpleegde literatuur weergegeven. Het toetsingskader in relatie tot de natuurwet- en regelgeving is weergegeven in bijlage I.

PLANGEBIED

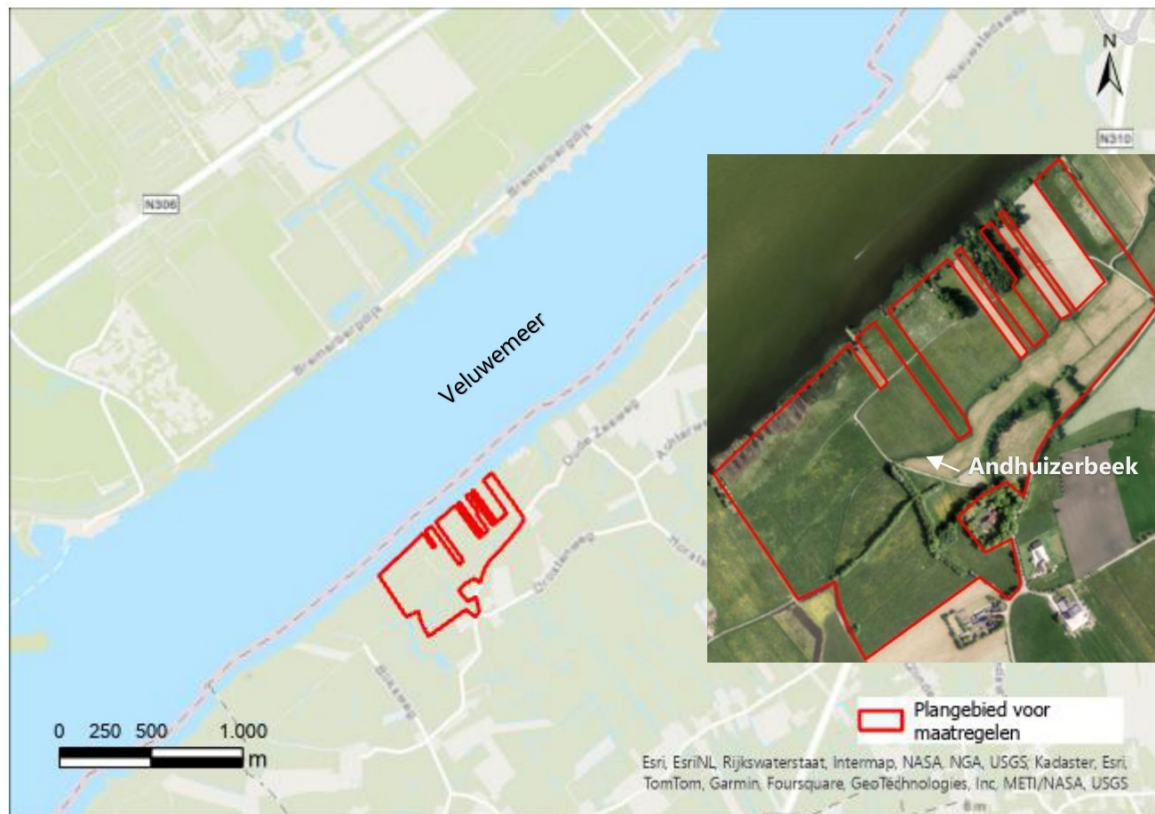
2.1 Beschrijving

De 'Andhuizerbeek' is een gebied in de Randmeerzone dat bestaat uit een complex van meerdere kleine, deels van elkaar gescheiden percelen, met centraal (en parallel aan het Veluwemeer) de Andhuizerbeek. Het gebied bestaat van noord naar zuid uit een kustzone, een (lokaal geplagd) grasland, een hoger gelegen (kunstmatig opgeworpen, voedselrijke) strandwal, een hooiland doorkruist door de Andhuizerbeek, en tot slot een dekzandrug.

De kustzone bestaat voornamelijk uit rietvegetatie. De overgang van de rietzone naar het achterliggend grasland is tamelijk abrupt. Dit komt doordat het maaiveld hier ook abrupt hoger ligt. De overgangszone is verruigd met boswilg. Op een aantal locaties, met name in het midden van het plangebied, is deze overgangszone verruigd tot een dicht struweel met onder meer wilgen, haagbeuk en eik. In het (lokaal geplagd) grasland komen soorten als zeegroene zegge, echte koekoeksbloem, kamgras, kleine egelskop en grote ratelaar voor. De (kunstmatig opgeworpen) strandwal bestaat uit productief grasland (aangezien de bodem bestaat uit een mengsel van klei en zand), met veel distels. Ten zuiden van de strandwal zijn akkers en graslanden aanwezig. Het gaat om eerder homogene, voedselrijke graslanden met soorten als gewone margriet en knoopkruid. De Andhuizerbeek, die deze akkers en graslanden kruist, is een smalle en diep uitgesneden beek. De oevers zijn steil, en de vegetatie is op de meeste plaatsen beperkt tot een smalle rietoevers met lokaal soorten als veelkleurig-vergeet-mij-nietje en gewone dotterbloem. Op de hoger gelegen dekzanden zijn verschillende akkers aanwezig, lokaal begrensd met bomenrijen/struweel.

Afbeelding 2.1 toont de situering en afbeelding 2.2 geeft een impressie van het plangebied.

Afbeelding 2.1 Situering plangebied

Afbeelding 2.2 Impressie van het plangebied

2.2 Werkzaamheden

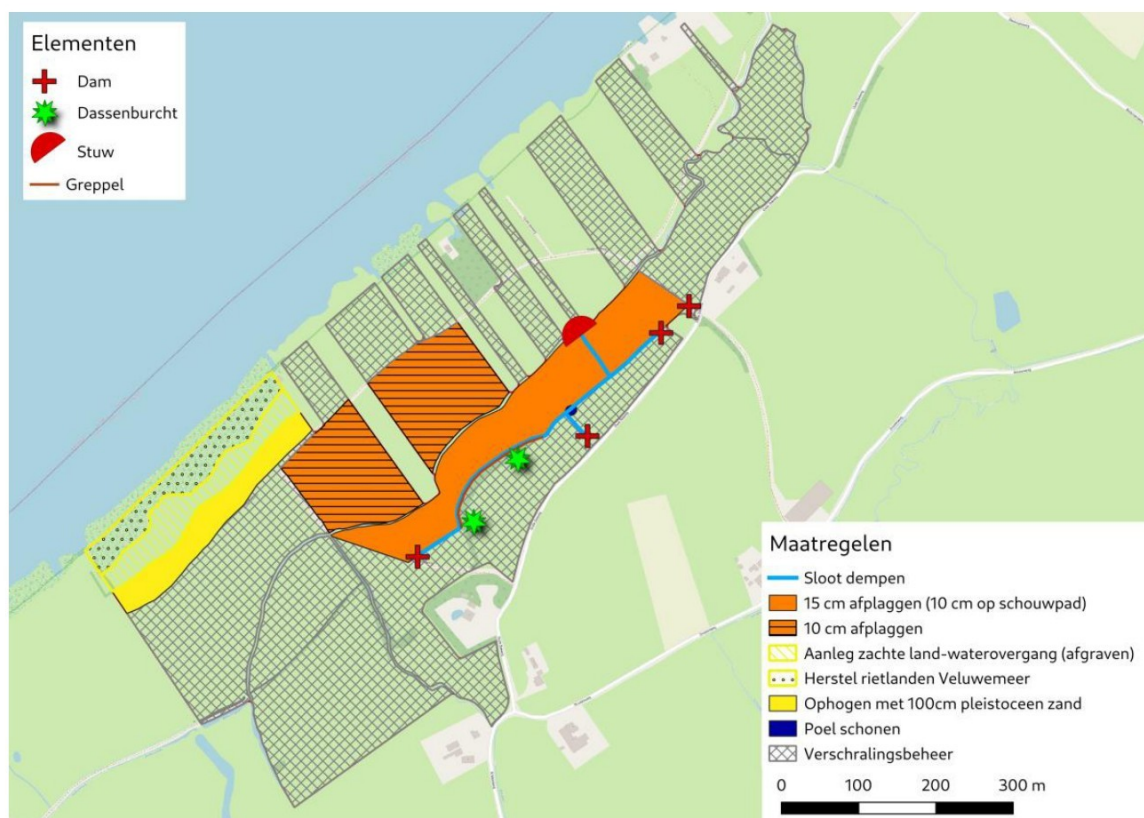
Om binnen het plangebied 'Andhuizerbeek' een kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen, worden een aantal inrichtingsmaatregelen getroffen. Het Voorontwerp (VO) voor de herinrichting bestaat op hoofdlijnen uit:

- **herstel van de rietlanden langs het Veluwemeer:** aanbrengen tijdelijke vraatbescherming, bosopslag ter hoogte van zandrug verwijderen (door ringen, en eventueel kleiner struweel afzetten en verwijderen);
- **het creëren van een zachte land-waterovergang met het Veluwemeer:** achter de rietzone een breedte van 50 meter afplaggen (gemiddeld 20 centimeter diepte);
- **de ontwikkeling van droog schraalland ter hoogte van de strandwallen:** ophogen strandwal (kruin van de zandrug) met pleistoceen zand (over breedte van 15 meter -centraal deel wal- ophogen met 100 centimeter, aan zijanten minder ophoging ter afvlakking van profiel);
- **de ontwikkeling van vochtig hooiland en kruiden- en faunairijk grasland:** dempen van de randsloot en afplaggen van de percelen aan de zuidzijde van de Andhuizerbeek (gemiddeld 15 centimeter diepte);
- **verbeteren houtsingels:** Enkele houtsingels worden nader geïnventariseerd en waar nodig vindt een extra ronde plaats om opschot en dood hout te verwijderen;
- **de ontwikkeling van kruiden- en faunairijk grasland:** (lokaal) uitvoeren van verschalingsbeheer.

NB. Het Voorlopig Ontwerp wordt - in een volgende fase van dit project (onder meer op basis van de resultaten van voorliggende quickscan)- nader uitgewerkt tot een Definitief Ontwerp (DO). Hierin wordt definitief vastgelegd welke maatregelen worden uitgevoerd. Het is mogelijk dat een aantal van de hierboven beschreven maatregelen, die deel uitmaken van het VO, in het uiteindelijk ontwerp komen te vervallen.

Afbeelding 2.3 geeft de maatregelen ruimtelijk weer. Tabel 2.1 geeft een overzicht van maatregelen die genomen moeten worden om deze doelen te bereiken.

Afbeelding 2.3 Maatregelen conform VO

Tabel 2.1 Inrichtingsmaatregelen Andhuizerbeek

Ambitie	Maatregelen omvorming (korte termijn)	Maatregelen instandhouding (lange termijn)
herstel van de rietlanden langs het Veluwemeer	<u>(ver)plaatsen vraastrasters</u>: plaatsen rasters (in deel eigendom van SBB én langs rietkraag Veluwemeerzijde) waarbij geadviseerd wordt 3 verschillende typen vraatbescherming toe te passen: - 2 meter breed zonder overspanningslinten - 5 meter breed met overspanningslinten - zones breder dan 5 meter met overspanningslinten later verplaatsen als rietontwikkeling volledig is, 4 x per jaar vraatbescherming inspecteren en waar nodig herstellen <u>verwijderen bosopslag</u>: bomen verwijderen uit rietvegetatie door ringen en/of stobben verwijderen, rietvegetatie blijft behouden (kleiner struweel kan wel afgezet en verwijderd worden)	<u>maai-beheer</u>: Cyclisch, gefaseerd maai-beheer. Maai-frequentie van 1x 5 jaar. Inclusief jaarlijks afvoeren van maaisel het gefaseerd terugzetten van de successie in de wateren tussen de ribben (uitgangspunt is 1x per 10-15 jaar, zal in het veld vastgesteld moeten worden)
het creëren van een zachte land-waterovergang met het Veluwemeer	<u>afplaggen</u>: achter de rietzone een breedte van 50 meter afplaggen (gem. 20 centimeter diepte) <u>maai-beheer</u>: Indien nodig 1-2x per jaar maaien en afvoeren gedurende 3 jaar. Beheerfrequentie is afhankelijk van de opkomst van storingssoorten zoals wilgen, pitrus etc. Indien mogelijk aanbrengen van donormateriaal uit de omgeving (maaisel)	<u>maai-beheer</u>: 1-2x per jaar maaien + afvoeren in sinus
de ontwikkeling van droog schraalland ter hoogte van de strandwallen	<u>ophogen</u>: ophogen met 100 centimeter pleistoceen zand afkomstig uit zandwinningen of vanaf de Veluwe. Het zand kan direct op de kruin van de huidige zandrug aangebracht worden <u>maai-/trek-beheer</u>: Bosopslag verwijderen en maaien indien er storingssoorten opkomen. Indien mogelijk aanbrengen van donormateriaal uit de omgeving (maaisel)	<u>maai-beheer</u>: 1-2x per jaar maaien + afvoeren in sinus
de ontwikkeling van vochtig hooiland en kruiden- en faunairijk grasland	<u>dempen watergangen</u>: dempen van de bestaande randsloot aan de zuidzijde van de Andhuizerbeek. De in de sloot aanwezige poel blijft behouden. <u>afplaggen</u>: percelen aan de noord- en zuidzijde van de Andhuizerbeek afplaggen (gem. 15 centimeter diepte) aanbrengen dammen	<u>maai-beheer</u>: 2x per jaar maaien + afvoeren in sinus of mozaïek
de ontwikkeling van kruiden- en faunairijk grasland	<u>verschrallings-beheer</u>: Mozaïekbeheer bestaande uit 2 maal per jaar maaien + afvoeren (20 % van tweede maaibeurt over laten staan)	<u>maai-beheer</u>: 2x per jaar maaien + afvoeren in sinus of mozaïek

2.3 Planning

De planning van deze (her)inrichtingsmaatregelen is nog niet concreet, maar er wordt bedoeld op een uitvoering voor maart 2027. Verwacht wordt dat de uitvoering een aantal weken tot maximaal een aantal maanden (drietal) in beslag zal nemen.

3

BESCHERMDE GEBIEDEN

3.1 Natura 2000 (Omgevingswet)

3.1.1 Gegevens

Het plangebied ligt direct aan het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Dit gebied is aangewezen Vogel- en Habitatrichtlijngebied (VR+HR) van het Natura 2000 -netwerk. Op circa 3,5 kilometer ten zuiden van het plangebied ligt Natura 2000-gebied Veluwe, tevens een Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen allen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Door deze grote afstand (> 10 kilometer) en de tussenliggende barrières (uitgestrekte agrarisch gebied, grote autowegen, et cetera) zijn directe negatieve effecten (bijvoorbeeld fysieke effecten of effecten door verstoring) op deze gebieden als gevolg van het voornemen bij voorbaat uit te sluiten. In onderliggende paragraaf, wordt daarom enkel ingegaan op de effecten van het voornemen op de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe.

Afbeelding 3.1 Situering plangebied ten opzichte van nabijgelegen Natura 2000-gebieden [lit. 2]

Hieronder wordt per Natura 2000-gebied een korte beschrijving gegeven van het gebied en van relevante aandachtspunten met betrekking tot het gebied.

Veluwerandmeren

Kenschets Veluwerandmeren

De Veluwerandmeren ontstonden bij de drooglegging van de polders van Flevoland vanaf 1957. Ze betreffen de ondiepe zoetwatermeren Drontermeer, Veluwemeer en Wolderwijd/Nulder Nauw die gemiddeld ruim een meter en op sommige plekken tot 5 meter diep zijn. Ze ontvangen hun water vanuit de Flevopolders en een aantal Veluwse beken en wateren aan de noordoostzijde via de Roggebotsluis af op het Vossemeer en in het zuidwesten via de Nijkerkersluis op het Nijkerkernauw/Eemmeer. Het gebied heeft een slecht ontwikkelde land-water overgang in verband met een gefixeerd, tegennatuurlijk waterpeil. De Gelderse oever is grotendeels begroeid met een smalle rietkraag; alleen bij Elburg ligt een rietmoeras (Korte Waarden) dat relatief groot is voor de randmeren. In de 90'er jaren zijn op de Gelderse oevers een aantal nieuwe moerasgebieden aangelegd. In 2000 is gestart met de aanleg van een aantal eilanden tussen het Harderbroek in Flevoland en de Hierdense Beek in Gelderland (laatste eiland, eiland 10, van deze natte as is nog in aanleg). Ter hoogte van Horst bij Harderwijk is in het Wolderwijd met behulp van enige dammen kunstmatige luwte gecreëerd voor watervogels en ter bevordering van de groei van waterplanten. Sinds 2004 werkt de Coöperatie Gasvrije Randmeren aan de uitbreiding en verbetering van de kwaliteit van de rietzone van het Veluwemeer. Zo is recent door de aanleg van 8 hectare nieuwe natuur meer leefruimte gecreëerd voor grote karekiet en roerdomp, langs de kust van het Veluwemeer bij Elburg [lit. 3, 4].

Relevante IHD Veluwerandmeren

Het Natura 2000-gebied is (definitief) aangewezen voor de instandhouding van vier habitattypen, drie habitatrichtlijnsoorten en twee broedvogelsoorten en is verder aangewezen voor zestien niet-broedvogelsoorten als rust- en foerageergebied. Het gaat vooral om typen/soorten van open watergebied. Daarnaast gelden er doelstellingen voor een aantal soorten gebonden aan de moeras- en oeverzone alsook het achterliggend (vochtig) grasland (tabel 3.1).

Het hier beschouwde inrichting- en beheerplan heeft betrekking op de kuststrook van het Veluwemeer en de aangrenzende graslanden. Het voornemen kan daarmee een impact hebben op de hierbinnen aanwezige habitattypen en soorten. Ook kan als gevolg van verstoring die verder reikt dan de grenzen van het inrichtingsplan, sprake zijn van een impact op de aangewezen soorten van het open watergebied. Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat voor *alle* IHD van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren mogelijk sprake is van een impact als gevolg van het voornemen (inrichting- en beheerplan). Deze IHD worden daarom allen meegenomen in de verdere beoordeling.

In bijlage II is een overzicht opgenomen van de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Tabel 3.1 Overzicht instandhoudingsdoelstellingen per ruimtelijke eenheid voor de Veluwerandmeren [lit. 5]

Ruimtelijke eenheid	Habitattypen	Habitatsoorten	Vogels
Open water	Kranswierwateren Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	Rivierdonderpad Meervleermuis	Aalscholver (n) Brilduiker (n) Fuut (n) Grote zaagbek (n) Kuifeend (n) Meerkoet (n) Nonnetje (n) Slobeend (n) Tafeleend (n)
Ondiep water	-	Meervleermuis Kleine modderkruiper	Fuut (n) Grote zilverreiger (n) Kleine zwaan (n) Krakeend (n) Krooneend (n) Kuifeend (n) Lepelaar (n) Meerkoet (n) Pijlstaart (n) Slobeend (n) Smient (n) Tafeleend (n)
Oeverzone	-	Meervleermuis	Kleine zwaan (n)
Moeras	-	-	Grote karekiet (b) Grote zilverreiger (n) Lepelaar (n) Roerdomp (b)
Nat grasland	-	-	Kleine zwaan (n) Smient (n)

n = niet-broedvogel

b = broedvogel.

Cursief = soort maakt gebruik van meerdere eenheden, ondergeschikte eenheid is cursief en wordt behandeld bij de belangrijkste ruimtelijke eenheid.

Veluwe

Kenschets Veluwe

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 meter boven NAP. Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1.400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (onder andere Leemputten bij Staverden) of droge (onder andere Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkeren (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen [lit. 5].

Relevante IHD Veluwe

Het Natura 2000-gebied is (definitief) aangewezen voor de instandhouding van negentien habitattypen, zeven habitatsoorten en tien soorten broedvogels. Gezien de grote afstand en tussenliggende barrières/buffergebied (uitgestrekt agrarisch en stedelijk gebied, verschillende auto- en spoorwegen, et cetera) tussen het plangebied en de Veluwe, zijn negatieve gevolgen van het voornemen ten aanzien van aangewezen soorten van het Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten. Wel kan sprake zijn van een indirecte impact van het voornemen op de aangewezen habitattypen van het gebied of leefgebieden van aangewezen soorten, wanneer het voornemen leidt tot een zodanige (toename in) stikstofemissies dat stikstofdeposities tot binnen de Veluwe plaatsvinden. Van de aangewezen habitattypen van de Veluwe zijn er immers veertien stikstofgevoelig (zie afbeelding 3.2). Verder zijn dertien van de aangewezen soorten

(vooral vogelsoorten) gebonden aan stikstofgevoelig leefgebied (zie afbeelding 3.3). Het zijn daarom deze stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden die worden meegenomen in de verdere beoordeling (zie paragraaf 4.4).

In bijlage II is een overzicht opgenomen van de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Afbeelding 3.2 Overzicht aangewezen habitattypen van het Natura 2000-gebied Veluwe met aanduiding van de stikstofgevoelige habitatten (binnen blauwe kaders) [lit. 6]

Habitattypen	Code	Ver-spreiding	Omvang	Kwa-liteit	Oppervlak te (ha)
Stuifzandheiden met struikhei	H2310	=	+	+	1.954,4
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	H2320	=	=	=	183,9
Zandverstuivingen	H2330	=	+	+	2.237,8
Zwakgebufferde vennen	H3130	=	=	=	7,5
Zure vennen	H3160	=	=	+	36,3
Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	H3260A	+	+	+	<1
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	H4010A	=	+	+	116,5
Droge heiden	H4030	=	+	+	10.304,3
Jeneverbesstruwelen	H5130	=	=	+	153,4
* Heischrale graslanden	* H6230	0	+	+	329,7
Blauwgraslanden (1)	H6410	0	+	+	0
* Actieve hoogvenen (heideveentjes)	* H7110B	=	+	+	4,8
Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	H7140A	0	=	=	1,9
Pioniervegetaties met snavelbiezen	H7150	0	+	+	9,2
Kalkmoerassen	H7230	0	=	=	<1,0
Beuken-eikenbossen met hulst	H9120	0	+	+	5.881,1
Oude eikenbossen	H9190	0	+	+	1.779,1
* Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	* H91E0C	0	=	+	15,8

Afbeelding 3.3 Overzicht aangewezen soorten van het Natura 2000-gebied Veluwe met stikstofgevoelige leefgebieden [lit. 6]

VHR-soort	N-gevoelige Habitattypen binnen Veluwe	N-gevoelige Leefgebiedtypen binnen Veluwe
Tapuit	H2310 Stuifzandheiden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2330 Zandverstuivingen H4030 Droge heiden H6230 Heischrale graslanden	Lgt 09 Droog struisgrasland Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Nachtzwaluw	H2310 Stuifzandheiden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Lgt 09 Droog struisgrasland Lgt 13 Bos van arme zandgronden Lgt 4030 Weinig vergraste
	H2330 Zandverstuivingen H4030 Droge heiden H9190 Oude eikenbossen	heide en stuifzand
Boomleeuwerik (*)	H2310 Stuifzandheiden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2330 Zandverstuivingen H4030 Droge heiden H6230 Heischrale graslanden	Lgt 09 Droog struisgrasland Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Draaihals	H2310 Stuifzanden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2330 Zandverstuivingen H4030 Droge heiden H9120 Beuken-eikenbossen met hulst H9190 Oude eikenbossen	Lgt 13 Bos van arme zandgronden Lgt 14 Eiken- beukenbos lemige zandgronden Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Roodborsttapuit	H2310 Stuifzandheiden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H4030 Droge heiden H6230 Heischrale graslanden	Lgt 09 Droog struisgrasland Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Zwarte Specht	H9120 Beuken-eikenbossen met hulst H9190 Oude eikenbossen	Lgt 13 Bos van arme zandgronden Lgt 14 Eiken beukenbos lemige zandgronden
Duinpieper	H2310 Stuifzanden met struikhei H2330 Zandverstuivingen	geen
Wespendief (**)	H2310 Stuifzanden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H4030 Droge heiden	Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Grauwe klauwier	H2310 Stuifzanden met struikhei H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen H3130 Zwakgebufferde vennen H3160 Zure Vennen H4010A Vochtige Heiden H4030 Droge heiden H6230 Heischrale graslanden	Lgt 06 Dotterbloemgrasland van beekdalen Lgt 09 Droog struisgrasland Lgt 10 Kamgrasweide en bloemrijk weidevogelgrasland Lgt 4030 Weinig vergraste heide en stuifzand
Drijvende Waterweegbree	H3130 Zwakgebufferde vennen	geen
Kamsalamander	H3130 Zwakgebufferde vennen	geen
Gevlekte witsnuitlibel	H3130 Zwakgebufferde vennen	geen
Breekprik	geen	Lgt 01 Permanente bron en langzaam stromende bovenloop (alleen de bovenloop)

(*) Voor Boomleeuwerik zijn geen herstelstrategieën van toepassing voor struwelen en bossen waar zij voorkomen (NDT 3.52, 3.64 en 3.65). Deze onderdelen zijn niet als N-gevoelig onderdeel aangemerkt, maar behoren wel tot het totale leefgebied van Boomleeuwerik.

3.1.2 Effecten

Gezien de (lokale overlap en) nabijheid van Natura 2000-gebieden, kan bij uitvoering van het inrichtingsplan sprake zijn van negatieve gevolgen voor aangewezen natuurwaarden van deze beschermde gebieden. In de hiernavolgende paragrafen wordt per type effect beschreven of en in welke mate deze kan optreden, en of negatieve gevolgen al dan niet op voorhand zijn uit te sluiten.

Oppervlakteverlies/versnippering

Het plangebied ligt direct aan het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, ter hoogte van het Veluwemeer dat aangewezen is als habitatype 'kranswierwater'. De maatregelen voor de (her)inrichting en beheer van het gebied hebben echter allen betrekking op het landdeel vanaf de rietoever (de percelen van Staatsbosbeheer), en vallen daarmee buiten het aangewezen N2000-kranswierwaterhabitat. Van een direct, fysiek effect zoals oppervlakteverlies of versnippering van de Natura 2000-habitattypen is dan ook geen sprake.

De oever- en moeraszone van het meer vormt wel leefgebied voor een aantal aangewezen (IHD) soorten van het gebied, namelijk voor meervleermuis, kleine zwaan, grote karekiet, grote zilverreiger, lepelaar en roerdomp. De werkzaamheden vinden dan ook voor een deel plaats in potentieel leefgebied van deze soorten. Deze maatregelen in de oeverzone zelf zijn echter beperkt tot het trekken van een aantal bomen uit het rietmoeras. Verder wordt mogelijk vegetatie verwijderd en de bodem geherprofileerd in de overgangszone achter de rietoever (net buiten N2000 contour). De ingreep is beperkt, tijdelijk (uitvoering gedurende aantal weken) en vindt plaats in een zeer klein deel van de oever van het Veluwemeer. Het overgrote deel van het (potentieel) leefgebied van deze soorten -de rest van oevers van de Veluwerandmeren- blijft ongemoeid, waardoor de dieren ruim voldoende alternatief leefgebied hebben om zo nodig naar uit te wijken. Het is dan ook uitgesloten dat de uitvoering van deze maatregelen zorgt voor negatieve gevolgen voor het behalen van de IHD van deze soorten. Ook in de gebruiksfase is van negatieve gevolgen ten aanzien van de IHD van deze soorten geen sprake. De maatregelen voor het inrichtingsplan voorzien immers niet in een afname van de oeverzone (en dus het leefgebied), maar zijn juist gericht op het creëren van een meer natuurlijke, geleidelijke overgang tussen de rietoevers en het achterliggend grasland. De ontwikkeling van deze meer natuurlijke overgang tussen water en land is gunstig voor de foerageermogelijkheden van de aangewezen soorten. Het voornemen heeft op lange termijn dan ook een positief effect op de potentiële functie van deze oeverzone voor de aangewezen soorten, en daarmee op het kunnen behalen van de IHD van aangewezen soorten.

Verstoring

Tijdens de uitvoering van de (her)inrichtingsmaatregelen kan sprake zijn van tijdelijke verstoring als gevolg van licht, geluid, trillingen en/of optische verstoring (aanwezigheid mensen en materieel). Het gaat dan vooral om verstoring afkomstig van de werkzaamheden binnen het plangebied zelf, maar ook verstoring afkomstig van de aan- en afvoer van grond dat mogelijk plaatsvindt via het water van de randmeren. Al deze werkzaamheden kunnen een verstorend effect hebben op de aangewezen (IHD) soorten die gebruik maken van de omgeving van het plangebied, zoals meervleermuis en de aangewezen (broed)vogels van het gebied. Deze soorten maken vooral gebruik van het ondiep water van de Veluwerandmeren als foerageergebied. Daarnaast vormen de meren, voornamelijk in de winterperiode, een belangrijk rustgebied voor de aangewezen niet-broedvogels.

Verstoring uitvoeringsfase

De verstoring afkomstig van de werkzaamheden kan zorgen voor een indirecte aantasting van dit foerageer- en rustgebied. Het betreft echter een tijdelijke verstoring en dus aantasting (enkel gedurende uitvoeringsperiode herinrichting; een aantal weken tot maximaal een aantal maanden).

Wat betreft de verstoring op het water; dit gaat om de verstoring afkomstig van vaarbewegingen, met name in de ondiepe waterzone nabij de oever. Hier geldt in de winterperiode (van 15 oktober tot 15 maart) een toegangsbeperking voor waterrecreatie [lit. 19]. Deze periode wordt immers beschouwd als de kwetsbare periode voor de aangewezen niet-broedvogels die op het water rusten.

Hoewel deze toegangsbeperking strikt gezien enkel voor *waterrecreatie* geldt, wordt deze ook voor de hier beschouwde werkzaamheden op het water (aan- en afvoerwerkzaamheden) aangehouden. Met deze

toegangsbeperking wordt verstoring (door aan- en afvoerwerkzaamheden langs het water) in de meest kwetsbare periode van deze soorten reeds voorkomen.

De eventuele vaarbewegingen voor aan- en afvoer die plaatsvinden buiten deze meest kwetsbare periode (buiten 15 okt - 15 mrt), zorgen niet voor een wezenlijke verstoring of aantasting van de foerageer- en rustfunctie van het gebied. De vaarbewegingen vinden immers zeer tijdelijk plaats, in een gebied waar in de huidige situatie reeds veel vaarverkeer is, en ze vinden plaats buiten de belangrijkste/aangewezen (jaarronde) rustgebieden binnen het meer, zoals het rustgebied dat recent is ingesteld nabij de Korte Waarden vanaf circa 2 km ten noordoosten van het plangebied (zone van 300 meter vanaf de oeverzone van de Korte Waarden [lit. 3]).

Voor wat betreft de verstoring afkomstig van de werkzaamheden die op het land plaatsvinden kan worden gesteld dat deze enkel optreden binnen een zone van circa 150 meter rond de verstoringsbron (verstoringsafstand op basis van geluidberekening 42 dB voor grondwerkzaamheden van ander vergelijkbaar project). De verstoring die reikt tot de oever/waterzone is dan ook zeer beperkt (en tijdelijk). Gezien verder de breedte van het Veluwemeer grofweg één kilometer is, en de gehele oeverzone van dit meer in meer/mindere mate leefgebied vormt voor de aangewezen soorten (zowel meervleermuis als niet-broedvogels), kan gesteld worden dat er te allen tijde ruim voldoende onverstoorde delen van het leefgebied aanwezig zijn waarnaar de dieren kunnen uitwijken.

Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd dat (mits rekening gehouden wordt met de toegangsbeperking in de winterperiode voor vaarbewegingen) de verstoring in de uitvoeringsfase in ieder geval niet leidt tot negatieve gevolgen voor de aangewezen populaties van het Natura 2000-gebied.

Verstoring gebruiksfase

In de gebruiksfase is geen sprake van een merkbare toename in verstoring. Zodra de werkzaamheden zijn afgerond, is het plangebied en omgeving opnieuw (en mogelijk beter) geschikt als leefgebied voor deze soorten. Verder gaat het in de gebruiksfase enkel om het toepassen van (maai)beheer binnen verschillende percelen die in de huidige situatie reeds (intensiever) worden beheerd.

Verandering water- en bodemdynamiek

De maatregelen van het inrichtingsplan leiden niet tot wijzingen in de water- en bodemdynamiek van de randmeren zelf. Wel zorgt het voor veranderingen in de water- en bodemdynamiek in het gebied *grenzend* aan de Veluwerandmeren. Als gevolg van de maatregelen zal, met name in de winterperiode, afstromend grondwater niet meer door de sloot worden afgevangen maar doorstromen naar de geplagde graslandpercelen. Het dempen van de sloot zal plaatselijk zorgen dat het grondwater tot in de wortelzone rijkt waardoor graslanden in de range komen te liggen waar ontwikkeling van vochtig hooiland mogelijk is [lit. 22]. De aangewezen (IHD) soorten van Natura 2000-gebied zijn allen soorten gebonden aan water, oever en natte vegetatietypes. Deze soorten profiteren dan ook van de ontwikkeling van de hier beoogde natte natuurbeheertypen (versterking van het rietmoeras en ontwikkeling natte, schrale graslanden). De maatregelen hebben zodoende een positief effect op de aangewezen populaties.

Verzuring/vermesting (door stikstofdepositie)

Bij de uitvoering van de maatregelen voor de (her)inrichting treden stikstofemissies op. Het gaat om de emissies afkomstig van het werkmaterieel (bijvoorbeeld graafmachine) en transport (aan- en afvoer materiaal over land/water). Gezien de relatieve nabijheid van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van het Natura 2000-gebied Veluwe, namelijk vanaf 3,5 kilometer van het plangebied, zijn effecten van stikstofdepositie op voorhand niet uit te sluiten. De omvang en reikwijdte van de stikstofdepositie door de werkzaamheden dienen met een AERIUS-berekening inzichtelijk gemaakt te worden. Afhankelijk van de uitkomst zijn er geen vervolgstappen (N- depositie < 0,005 mol/ha/jr) of is een Voortoets en/of passende beoordeling nodig.

In de gebruiksfase is geen sprake van een merkbare toename emissies. Het gaat immers enkel om het toepassen van (maai)beheer binnen verschillende percelen die in de huidige situatie reeds (mogelijk intensiever) worden beheerd. Er is geen sprake van een (merkbare) toename in het beheer en dus in gebruik van maaimaterieel in de gebruiksfase. Voor deze fase zijn geen berekening of vervolgstappen nodig.

Overige (indirecte) effecten

Overige (indirecte) effecten op Natura 2000-gebieden zoals verontreiniging, verzoeting of verzilting kunnen als gevolg van de aard van het voornemen worden uitgesloten.

3.1.3 Cumulatie met overige (relevante) projecten

De effectbeoordeling in paragraaf 3.1.2 geldt voor de beoogde (her)inrichting en beheer van het plangebied zelf, op basis van de huidige situatie. Indien echter op het moment van uitvoeren van deze herinrichting ook andere projecten zijn/worden uitgevoerd met een mogelijke negatieve impact op de IHD habitattypen en soorten van de beschouwde Natura 2000-gebieden, dan kunnen deze in cumulatie met het herinrichtingsplan negatieve gevolgen hebben op de IHD van deze gebieden. Het is daarom van belang dat wanneer het ontwerp definitief is en de planning bekend, er wordt nagegaan of er dergelijke projecten of plannen zijn welke in cumulatie met voorliggend (her)inrichtingsplan een negatief effect hebben op de IHD van de Natura 2000-gebieden. Als deze er zijn dient in een Voortoets of Passende Beoordeling nader te worden onderzocht en beoordeeld wat de gevolgen hiervan zijn.

3.1.4 Conclusie

De impact van de voorgenomen (her)inrichting en het beheer van het plangebied Andhuizerbeek, heeft op zichzelf geen directe/fysieke negatieve gevolgen voor het behalen van de IHD van aangewezen typen en soorten van Natura 2000-gebieden - *mits* rekening gehouden wordt met de toegangbeperking in de winterperiode voor vaarbewegingen (uitgangspunt voornemen). Verschillende aangewezen soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn juist gebaat bij deze (her)inrichting.

Voor wat betreft effecten van stikstofdepositie in de uitvoeringsfase zijn negatieve effecten van het voornemen, met name op de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van Natura 2000-gebied de Veluwe, niet op voorhand uit te sluiten. Een berekening met AERIUS is nodig om het effect hiervan inzichtelijk te maken. Afhankelijk van de uitkomst zijn er geen vervolgstappen (N-depositie < 0,005 mol/ha/jr) of is een Voortoets en/of passende beoordeling nodig.

Verder dient nog, eens het ontwerp definitief en de planning voor de (her)inrichting concreet is, te worden gecontroleerd op mogelijke projecten of plannen die in cumulatie met het (her)inrichtingsplan een negatief effect hebben op de IHD van de Natura 2000-gebieden. Als deze er zijn dient in een Voortoets of Passende Beoordeling nader te worden onderzocht en beoordeeld wat de gevolgen hiervan zijn.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

3.2.1 Gegevens

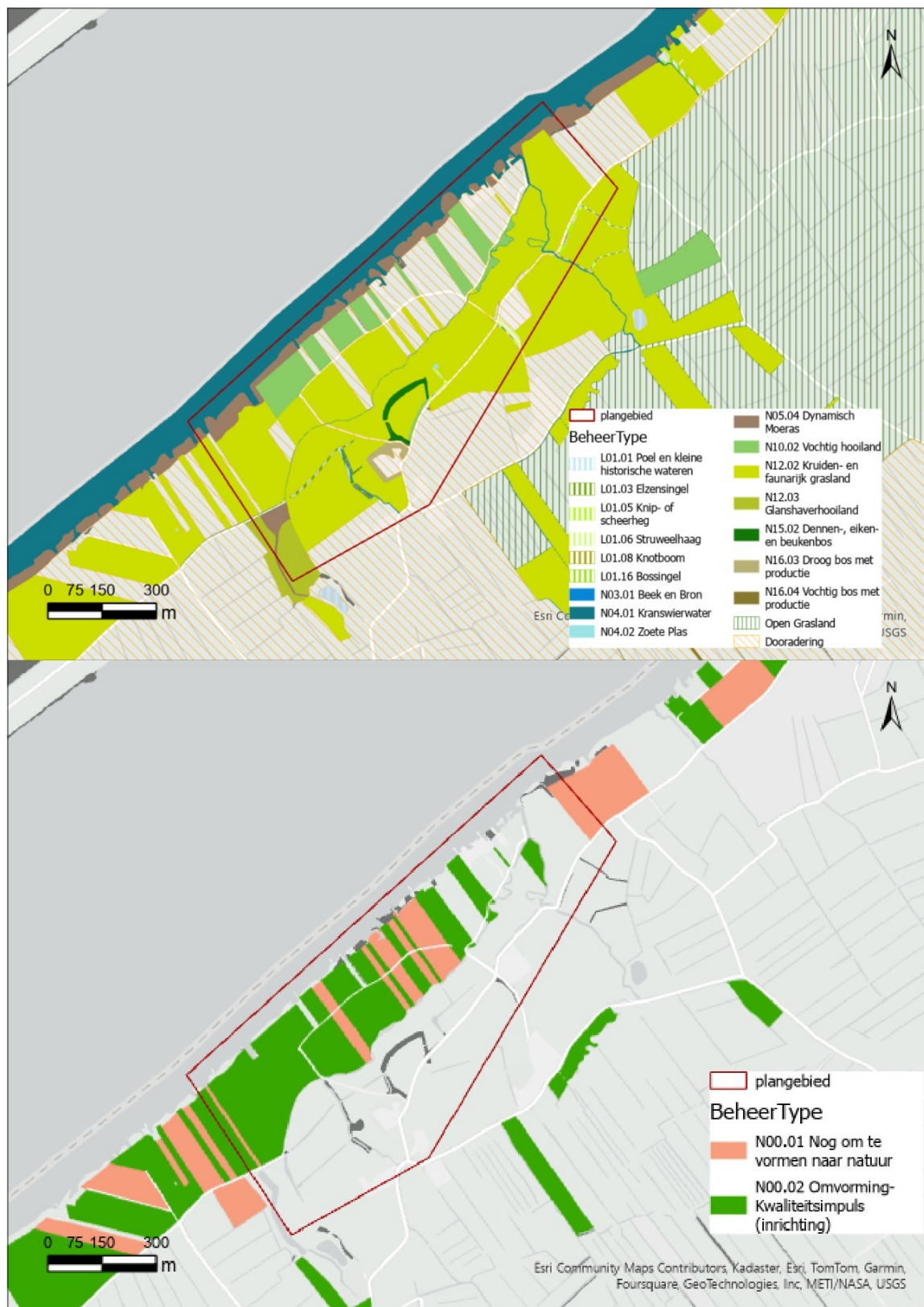
Het plangebied maakt deel uit van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone (NNN van de provincie Gelderland). De percelen waarbinnen inrichtingsmaatregelen zijn voorzien, zijn aangeduid op de beheertypenkaart van 2024 als dynamisch moeras (N05.04; ter hoogte van de rietoevers), vochtig hooiland (N10.02; laag gelegen graslanden voor de strandwal), kruiden- en faunairijk grasland (N12.02; graslanden vanaf de strandwal, aan weerszijden van de beek) en beek en bron (N03.01, Andhuizerbeek). Uit de ambitiekaart van 2024 is op te maken dat voor de percelen ten noorden van de strandwal, nabij de randmeren, een omvorming/kwaliteitsimpuls wordt beoogd om de beheertypen te realiseren (afbeelding 3.4).

Deze delen behoren tot het deelgebied 139 'Randmeerkust' van het GNN/GO. De kernkwaliteiten van dit gebied worden als volgt beschreven [lit. 8]:

- gradiënt Veluwe - Randmeren: droog - nat, voedselarm - voedselrijk, gesloten - open; kwel uit de Veluwe;
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe;

- Hierdensche Beek als laaglandbeek en als poort tussen de Veluwe en Flevoland;
- strandwallen langs de vroegere Zuiderzee, hier en daar met stroomdalsoorten en vroegere zilte soorten;
- rietmoerassen langs de kust;
- karakteristieke openheid en weidevogels dicht langs de kust;
- parel Kust Veluwemeer: gradiënt strandwal - moeraszone - rietzoom, geomorfologie en stroomdalflora; moerasvogels en Natte As;
- parel Omgeving Horster/Gagelerbeek: weidevogelgebied, beken met bijzondere fauna en goede waterkwaliteit; schrale kwelgraslanden;
- parel Omgeving Nodbeek: weidevogelgebied, natuurlijk meanderende beek, goede waterkwaliteit en - fauna en schrale kwelgraslanden;
- parel Hierdensche Beek/Bloemkampen: bijzondere monding met delta; A-locatie Essenhakhoutbos; schrale kwelgraslanden;
- enkele landgoederen;
- leefgebied das en steenuil;
- kleinere beken;
- landgoederen in de gradiënt;
- blokverkaveling op de strandwallen; strokenverkaveling in de veenweiden; onregelmatig in het kleilandschap;
- kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels en graslanden;
- lintbebouwing parallel aan de hoogtelijnen (dekzandruggen);
- vroeg-Middeleeuwse ontginningen bij Doornspijk en Wessinge;
- gave ontwaterings- en ontsluitingspatronen;
- rust, stilte, donkerte.

Afbeelding 3.4 Beheertypenkaart 2024 GNN (boven) en Ambitiekaart 2024 (onder) [lit. 7]

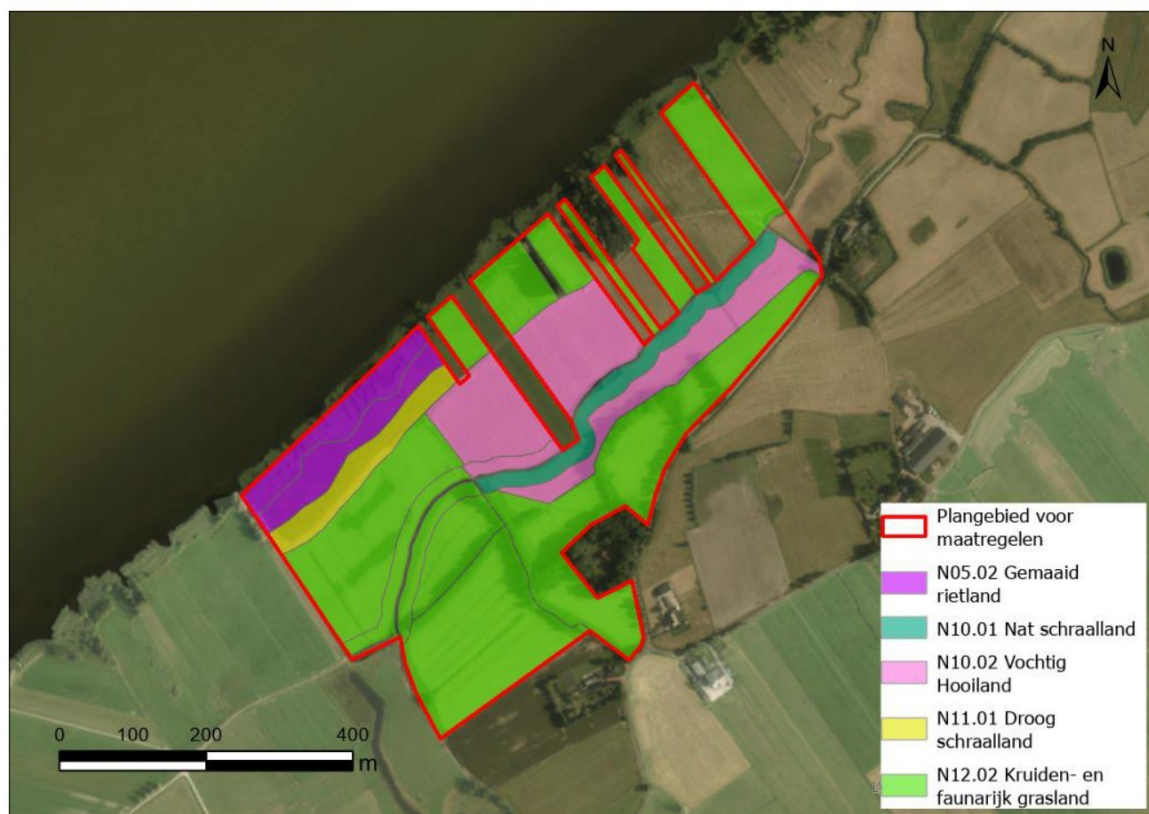
3.2.2 Effecten en conclusie

Het plangebied valt binnen percelen beschermd onder het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) van de provincie Gelderland. Volgens de Omgevingsverordening van de provincie Gelderland geldt dat een bestemmingswijziging/ruimtelijk initiatief in het GNN/GO kan doorgaan als er geen negatieve gevolgen kunnen zijn voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het natuurnetwerk.

Het inrichting- en beheerplan voor plangebied Andhuizerdijk is er juist op gericht om een kwaliteitsimpuls te geven aan deze percelen behorend tot het GNN/GO. Op basis van de resultaten van de LESA zijn de beoogde beheertypen weliswaar lokaal bijgesteld (zie afbeelding 3.5), en zijn deze dus niet meer precies de beheertypen zoals opgenomen in het natuurbeheerplan van 2024 (afbeelding 3.4). Het betreft echter beheertypen die beter passen bij de lokale condities en die tevens bijdragen aan de natuurwaarde en kernkwaliteiten van dit GNN gebied. Zo wordt ingezet op een verbetering van de 'rietmoerassen langs de kust' en 'gradiënt strandwal - moeraszone - rietzoom'. Ook zorgen de inrichting- en beheermaatregelen voor meer natte, schrale graslanden.

Gezien het bovenstaande kan gesteld worden dat het behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van GO en GNN in het plan zijn geborgd. Omdat er wel sprake is van een wijziging van beheertypen ten opzichte van het beheerplan (2024) opgesteld door de provincie, dient hiervoor afstemming te worden gezocht met de provincie. Mits deze wijzigingen in beheertypen akkoord worden bevonden, en deze worden doorgevoerd in het nieuwe beheerplan van de provincie; is van belemmeringen vanuit het provinciaal natuurbeleid geen sprake.

Afbeelding 3.5 Geambieerde natuurbeheertypen met het hier beschouwde inrichting- en beheerplan

4

BESCHERMDE SOORTEN

4.1 Methode

Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied vast te kunnen stellen is een bureaustudie en een verkennend veldbezoek uitgevoerd. De bureaustudie bestond uit het raadplegen van de data verzameld in de LESA [lit. 1] en het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit. 9] en verspreidingsatlassen [lit. 9, 10]. Ter verificatie van- en als aanvulling op de bureaustudie is een veldbezoek uitgevoerd op 6 augustus 2024 door een ecoloog van Witteveen+Bos. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten waren geen onderdeel van het veldbezoek; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen genoteerd. Daarnaast is een habitatscan uitgevoerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase voldoende gedetailleerd.

Op basis van de biotoopeisen van beschermde soorten, het veldbezoek en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied en of daar nader onderzoek naar nodig is. Aan de hand van de geplande werkzaamheden en de verstoringgevoeligheid van soorten is vervolgens bepaald of negatieve effecten kunnen optreden, en of er sprake is van een overtreding van de Omgevingswet.

4.2 Beschrijving per soortgroep

4.2.1 Flora

Bureaustudie

Uit de NDFF [lit. 9] blijkt dat in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied geen beschermde plantensoorten zijn waargenomen. Ook tijdens eerdere uitgevoerde vegetatiekarteringen (zie LESA) [lit. 1] zijn geen waarnemingen van beschermde flora genoteerd binnen het plangebied.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. In de graslanden van het plangebied komen soorten als zeeegroene zegge, echte koekoeksbloem, kamgras, kleine egelskop en grote ratelaar voor. De strandwal bestaat uit productief grasland met veel distels. Ten zuiden van de strandwal eerder homogene, voedselrijke graslanden aanwezig met soorten als gewone margriet en knoopkruid. De oevervegetatie langs de Andhuizerbeek is op de meeste plaatsen beperkt tot een smalle rietoevers met lokaal soorten als veelkleurig-vergeet-mij-nietje en gewone dotterbloem.

Effecten en conclusie

Op basis van de aangetroffen vegetatietypen en soorten binnen het plangebied kan het voorkomen van onder de Omgevingswet beschermde flora worden uitgesloten. Hierdoor zijn negatieve effecten voor deze soortgroep niet aan de orde. Vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet zijn niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Op basis van de gegevens van de NDFF [lit. 9] zijn in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied waarnemingen bekend van verschillende algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren zoals egel, konijn, haas, vos, ree, woelrat en algemeen voorkomende muissoorten. Deze soorten zijn beschermd onder het beschermingsregime 'Andere soorten' van de Omgevingswet. Voor deze soorten geldt echter binnen de provincie Gelderland een vrijstelling.

Wat betreft niet-vrijgestelde 'andere soorten', zijn op basis van NDFF in deze omgeving waarnemingen bekend van eekhoorn, bunzing, boommarter en steenmarter. Daarnaast is, op basis van verspreidingskaarten en biotoopeisen, ook de aanwezigheid van waterspitsmuis en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel) te verwachten in deze omgeving. Voor waterspitsmuis gaat het daarbij met name om het gebied langs de oevers van de randmeren. Verder is op basis van data van Staatsbosbeheer de aanwezigheid van dassenburcht bekend in het plangebied, namelijk in de bosschage/bomenrij (langs de Oude Zeeweg) net ten zuiden van de Andhuizerbeek (zie rechtsboven in afbeelding 4.1).

Ook zijn in deze omgeving waarnemingen bekend van de Habitatrichtlijnsoorten otter, bever en wolf. Otter en bever (en sporen hiervan) zijn voornamelijk waargenomen langs de oevers van de randmeren zelf. Waarnemingen van wolf zijn vooral gedaan circa drie kilometer ten zuidoosten/zuidwesten van het plangebied, nabij de rand van het Veluwegebied. Er is ook één waarneming van vraatsporen van wolf geregistreerd op een locatie circa 800 meter ten oosten van het plangebied.

Afbeelding 4.1 Waarnemingen van niet-vrijgestelde soorten en Habitatrichtlijn soorten binnen 3 km van plangebied [lit. 9]¹; met duiding van de dassenburchtlocatie (rechtsboven; bron: Staatsbosbeheer)

¹ Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

In onderstaand kader zijn de biotoopeisen van deze te verwachten niet-vrijgestelde beschermde soorten opgenomen.

Eekhoorn

Het verspreidingsgebied van de eekhoorn strekt zich uit over heel Europa en Noord-Azië. Ze leven tot op een hoogte van 2.000 meter. De eekhoorn komt in grote delen van Nederland voor, vooral in Drenthe, Overijssel, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Ook in de duinen van Noord- en Zuid-Holland komen eekhoorns voor. Tussen 1960 en 1970 brak een virusziekte uit waardoor de eekhoorn in het hele land zeldzaam werd. Na 1970 heeft herstel plaatsgevonden. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is [lit. 11].

Bunzing

De bunzing komt voor in allerlei verschillende landschapstypen, maar zijn voorkeur gaat uit naar een kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast komt hij ook voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten [lit. 11].

Boommarter

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. Als behendige klimmer en springer kan hij zijn leefgebied vanaf de grond tot in de boomtoppen benutten. Bij de boommarter wordt al gauw gedacht aan oud (loof)bos. In Nederland klopt dat beeld in ieder geval niet; de boommarter komt hier in allerlei typen en leeftijden bos voor. Boommarters leven bijvoorbeeld ook in de jonge bossen van de Flevopolders en in Moerasbossen in Overijssel en Utrecht [lit. 11].

Steenmarter

De steenmarter dankt zijn naam aan zijn voorkeur voor steenachtige biotopen en schuilplaatsen, zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt [lit. 11].

Waterspitsmuis

Het leefgebied van de waterspitsmuis is langgerekt en loopt evenwijdig aan een oever. De actieradius loopt uiteen van 30 tot 160 meter. Waterspitsmuizen maken een relatief groot, compact, bolvormig nest van gras, bast, wortels en mos in verborgen gelegen holtes, beschutte plekjes of in holen aan de oevers van de oeverzones. Ook maken ze gebruik van holen die door muizen, bruine ratten of woelratten zijn gemaakt. Ze gebruiken de nesten om in te rusten en zich in voort te planten. Daarbij graven ze gangen. De holen en gangen zitten in de oever, tot dicht bij het water, sommige gangen komen op het water uit [lit. 11].

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden. Zelfs in afgravingen, oude ertsmijnen, op kliffen en onder gebouwen wordt de das soms aangetroffen. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 meter onder het maaiveld [lit. 11].

Otter

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Maar ook in kustzones, rotskusten en estuaria. Ze leven in schoon en zoet water, waar voldoende voedsel, dekking en rust is. In brakke en zoute wateren (in Europa) komen ze alleen voor als er zoet water in de omgeving is, omdat ze dat nodig hebben voor het schoonhouden van hun pels en als drinkwater. Overdag verblijft de otter in een dagrustplaats die zich bevindt op oevers in dichte oevervegetaties (onder andere riet), struwelen en bosschages, maar ook in kunstmatige holten. De otters maken hierbij gebruik van boomstronken en wortelstelsels, oude holen van bijvoorbeeld muskusratten of konijnen, constructies van takken en modder gemaakt door bevers, nissen onder bruggen of betonpijpen. De rustplaatsen zijn 50-100 centimeter in doorsnee en worden niet bekleed. De plek kan per dag verschillen. De nesten waar de jongen worden geworpen, liggen vaak in overstromingsvrije oeverholtes in een rustig gebied en worden regelmatig door de moeder verplaatst. De otter houdt geen winterslaap [lit. 11].

Wolf

De wolf komt al een aantal jaren al trekkend door Nederland. Hierbij ging het voornamelijk om jonge mannetjes opzoek naar een nieuw territorium. Sinds 2019 heeft zich op de Veluwe een koppel wolven gevestigd, en hebben deze ook jongen gekregen. De wolf heeft een breed scala aan leefgebieden, van toendra en steppen tot aan bos- en cultuurlandschap. Bij voorkeur leeft de wolf in uitgestrekte open bossen en afgelegen moerasgebieden. De soort is een echte cultuurvolger en heeft geleerd te leven in gebieden waar ook mensen wonen. Deze gebieden bieden namelijk vaak dekking en voedsel [lit. 11].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van, onder de Omgevingswet, beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Het plangebied biedt wel geschikt biotoop aan verschillende 'Andere soorten' van de Omgevingswet waarvoor in provincie Gelderland een vrijstelling geldt, zoals egel, konijn, haas, vos, woelrat en verschillende algemeen voorkomende muizensoorten.

Voor de sterk bosgebonden soorten, zoals eekhoorn en boommarter, vormt het plangebied geen geschikt leefgebied. Het is immers te open. De aanwezig bomenrijen en struwelen zijn te klein en te geïsoleerd gelegen om deel uit te maken van essentieel leefgebied van deze soorten. Voor deze soorten is geschikt leefgebied aanwezig in het bosrijke gebied aan de overzijde van het Veluwemeer (circa 1 kilometer vanaf het plangebied).

Voor de steenmarter zijn geschikte verblijfplaatsen te vinden in/bij nabijgelegen gebouwen en schuren, buiten het plangebied zelf. De agrarische percelen en kruidenrijke graslanden van het plangebied en de omgeving hiervan vormen wel geschikt foerageergebied voor deze dieren. Gezien het ruime aanbod aan dergelijk geschikt foerageergebied in de omgeving, vormt het plangebied een niet-essentieel onderdeel van het leefgebied van de soort.

Ook voor kleine marters (bunzing, hermelijn en wezel) vormt het plangebied geschikt leefgebied. Foerageergebied voor deze soort bestaat uit de aanwezige afwisseling van kleinschalig agrarisch landschap en kruidenrijke graslanden. Daarnaast kunnen de soorten rust/verblijfplaatsen hebben in de dekking biedende (riet)struwelen langs de rand van het plangebied (langs het Veluwemeer). Gezien de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen het plangebied, gaat het om mogelijk essentieel leefgebied voor deze soort(en).

Voor waterspitsmuis is geschikt leefgebied aanwezig in de randzone langs het Veluwerandmeer. Vooral langs de beekmondingen, zoals deze van de Andhuizerbeek. Verblijfplaatsen van deze soort in de oeverzone van het plangebied zijn dan ook niet uit te sluiten.

De bosschage langs de Oude Zeeweg ligt op hoger terrein (dekzandrug), op circa 50 meter afstand vanaf de Andhuizerbeek, en is geschikt voor das. Het is ook op deze locaties dat een dassenburcht is vastgesteld door Staatsbosbeheer (zie eerder). De omliggende akkers en graslanden vormen geschikt foerageergebied voor de soort.

Voor otter en bever vormt het gehele Veluwemeer, en zo ook het deel langs het plangebied, een geschikte migratieroute met tevens geschikt foerageergebied op verschillende locaties langs de oevers (met geleidelijke oevertaluds en overhangende wilgen). Het plangebied waar inrichtingsmaatregelen worden beoogd, ter hoogte van de watergang ten zuiden van de Andhuizerbeek, is in de huidige situatie niet geschikt als leefgebied voor bever en otter, door het gebrek aan onverstoorde, flauwe, natuurlijke oevers en vooral het gebrek aan overhangende wilgen. De aanwezigheid van een beverburcht of een verblijfplaats van otter is op deze locatie uitgesloten. Omdat otters echter wel kunnen voorkomen en verblijven in rietmoerassen, is de aanwezigheid van verblijfplaatsen (holen) van otter in de oeverzones van het plangebied langs het Veluwemeer niet uit te sluiten.

Het leefgebied van de wolf bevindt zich op en rond de Veluwe, op circa 3 kilometer van het plangebied. Het plangebied zelf is gezien de afstand tot dit leefgebied en de openheid, niet geschikt voor deze soort. Het voorkomen van de wolf tot in het plangebied is uitgesloten.

Effecten en conclusie

Het voorkomen van verschillende soorten grondgebonden zoogdieren ('Andere soorten' van de Omgevingswet) zoals egel, konijn, haas, vos, woelrat en verschillende algemeen voorkomende muizensoorten kan op basis van het aanwezige biotoop en de ligging van het plangebied niet worden uitgesloten. Voor deze soorten geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling van artikel 11.54 van het Bal (doden van dieren of beschadigen/vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen). Een vergunningaanvraag en/of aanvullende maatregelen, dan wel compenserende maatregelen zijn voor deze vrijgestelde soorten niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

Voor de soorten eekhoorn, boommarter en steenmarter vormt het plangebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied, wel kunnen deze soorten in het plangebied foerageren/passeren. Het betreft echter mobiele soorten, die bij verstoring (bij opstart van de werkzaamheden voor de inrichting) snel het plangebied kunnen verlaten waardoor er geen risico bestaat op sterfte. Het verstoren van deze 'Andere soorten' is onder de Ow niet verboden. Tevens is er ruim voldoende alternatief leefgebied in de omgeving waarnaar de dieren zo nodig kunnen uitwijken. Van negatieve effecten op deze soorten is dan ook geen sprake. Vervolgstappen zijn niet nodig. Wel geldt ook voor deze soorten de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

Kleine marters (bunzing, hermelijn en wezel) kunnen in het plangebied voorkomen, en mogelijk ook verblijven in de (riet)struwelen langs de rand van het meer. Bij ingrepen in/aan deze struwelen, bijvoorbeeld voor het beoogde 'herstel van de rietlanden' waarbij in het rietmoeras op de strandwal bomen worden gerijnd en daartoe mogelijk kleine delen omliggend struweel worden verwijderd, bestaat het risico op aantasting/beschadiging van verblijfplaatsen en mogelijke sterfte van hier verblijvende dieren. Dit betreft een overtreding van de Ow. Als het verwijderen van (delen van) het struweel noodzakelijk is, dan is hiervoor nader onderzoek en een mogelijke vergunning flora- en fauna-activiteit nodig. Dan dient immers eerst te worden onderzocht wat de functie van dit stuk struweel is voor kleine marters middels nader soortgericht onderzoek (met martercamera's). Bij vaststelling van (mogelijke) verblijfplaatsen in deze struwelen, is voor uitvoering van de kap/verwijdering een vergunning flora- en fauna activiteit en een passend mitigatie- en compensatieplan (denk aan uitvoer buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en aanleg van compenserende takkenrillen) nodig.

Ook waterspitsmuis kan voorkomen en verblijven in de oeverzone van het plangebied. Bij ingrepen in/bij de oevers van de randmeren maar ook de oever van de Andhuizerbeek kan sprake zijn van sterfte van de dieren en aantasting/vernietiging van verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt daarom dat voor werkzaamheden in de oeverzone nader onderzoek (middels inloopvallen) nodig is naar de functie van deze oevers voor de soort. Bij vastgestelde aanwezigheid is voor uitvoering van de inrichtingsmaatregelen een vergunning flora- en fauna-activiteit en een passend mitigatie- en compensatieplan (denk aan uitvoer buiten de kwetsbare voortplantingsperiode) nodig.

Als alternatief voor het soortgericht onderzoek naar kleine marters en waterspitsmuis kan een worst-case benadering worden gehanteerd. Hierbij wordt geen onderzoek uitgevoerd, maar wordt ervan uitgegaan dat de soorten aanwezig zijn in alle delen van het plangebied die geschikt zijn. Voor de (tijdelijke) aantasting van alle mogelijk belangrijke onderdelen van het leefgebied wordt vervolgens een Omgevingsvergunning flora-

en fauna-activiteit aangevraagd en een passend mitigatie- en compensatieplan opgesteld (denk aan uitvoer buiten de kwetsbare perioden en de aanleg van compenserende takkenrillen). Omdat deze werkwijze afwijkt van de gebruikelijke gang van zaken, dient dit eerst door het bevoegd gezag akkoord bevonden te worden.

Wat betreft das is bekend dat deze soort een burcht heeft in de bosschage/bomenrij op circa 50 m ten zuiden van de Andhuizerbeek. De omliggende akkerland/grasland percelen maken mogelijk onderdeel uit van (essentieel) foerageergebied van de hier verblijvende dassen. Het inrichting- en beheerplan voorziet voor deze percelen verschrallingsbeheer, wat resulteert in een extensiever maaibeheer en een soortenrijker grasland. Dat betekent een minder verstoring ten opzichte van de huidige situatie, wat voordelig is voor de soort. Wel kan verschralling zorgen voor een (beperkte) achteruitgang van de kwaliteit van dit foerageergebied voor das, gezien de das voorkeur heeft voor voedselrijke graslanden waarin veel regenwormen voorkomen. Deze verschralling zal echter zeer geleidelijk plaatsvinden (met maaien en afvoer duurt het een heel aantal jaar voordat voedselrijkdom van bodem merkbaar afneemt). Ook is het verschraald grasland niet ongeschikt als foerageergebied voor de soort (ook in dit soortenrijk grasland is er voldoende voedsel te vinden voor das). Daarnaast betreft de directe omgeving van het plangebied (vanaf circa 70 meter van de dassenburcht) een uitgestrekt agrarisch gebied. Er blijft dan ook ruim voldoende geschikt foerageergebied voor de das aanwezig.

Van een verlies van de functie van het gebied als foerageergebied voor das, en daarmee indirecte aantasting van de burchtlocatie, is geen sprake. Wel is sprake van een mogelijke verstoring van das door de het dempen van de watergang en het afplaggen van percelen ten zuiden van de Andhuizerbeek. Deze werkzaamheden vinden plaats op korte afstand vanaf de burchtlocatie, tevens in/aan (essentieel) foerageergebied van de soort. De graafwerkzaamheden die hiermee gepaard gaan kunnen zorgen voor enige verstoring door geluid en optische verstoring (aanwezigheid mensen en materieel), wat indirect kan zorgen voor een aantasting van de functionaliteit van de burcht en omliggend foerageergebied. Om te voorkomen dat leefgebied van de das indirect wordt aangetast door verstoring, is het van belang dat deze werkzaamheden plaatsvinden buiten de actieve periode van das. Dat wil zeggen de werkzaamheden overdag uitvoeren en buiten de schemerperiode (dassen zijn nachtactief). Overdag bevinden de dieren zich in de burcht, waar ze relatief goed afgeschermd zijn van verstoring van buitenaf. Omdat de werkzaamheden echter op zodanig korte afstand van de burcht plaatsvinden is het niet geheel uit te sluiten dat het geluid tot in de burcht reikt (indirecte aantasting burcht). Daarom worden de graafwerkzaamheden nabij de burcht niet enkel overdag maar ook buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de das uitgevoerd, dus buiten de periode december t/m juni [lit. 16]. Daarnaast wordt te allen tijde een verstoringsscontour van 25 meter rond de burcht gehanteerd, waarbinnen geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Deze werkwijze wordt vooraf afgestemd met het bevoegd gezag.

Hiermee is verstoring tot bij de burcht, en daarmee aantasting van de functionaliteit van de burcht, tot een minimum beperkt. Toch is het, gezien de mogelijk jaarronde aanwezigheid van dassen in de burcht en de onzekerheid betreffend de mate van verstoring die tot in de burcht reikt, nooit *geheel* uit te sluiten dat er gedurende de uitvoering van de graafwerkzaamheden tijdelijk sprake is van aantasting van de burcht. Zekerheidshalve wordt daarom een vergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd voor deze mogelijke tijdelijke, verstoring en dus aantasting van de burcht. Het verkrijgen van deze vergunning wordt realistisch geacht, gezien de maatregelen de effecten op das zodanig beperken dat effecten op de goede instandhouding van de lokale populatie in ieder geval zijn uitgesloten.

Wat betreft Habitatrichtlijnsoorten is het voorkomen van otter en bever in de oeverzones van het Veluwemeer niet uitgesloten. De werkzaamheden vinden hier niet plaats in het water, waardoor van doden van passerende dieren of aantasting van de migratieroute van otter en bever geen sprake is. Deze soorten zijn wel gevoelig voor lichtverstoring en (onderwater)geluid/trillingen. Dit is van belang in de uitvoeringsfase van (her)inrichting werkzaamheden, met name bij werkzaamheden in/nabij de oever van het Veluwemeer. Hierbij kan verstoring van passerende individuen van otter dan wel bever optreden, wat een overtreding van de Ow is. Deze verstoring is echter makkelijk te voorkomen door de werkzaamheden (in/nabij de oever) uit te voeren buiten de actieve periode van otter en bever. Gezien het beide nacht actieve dieren betreft, betekent dit werken overdag en buiten de schemerperiode.

Voor otter biedt het plangebied, naast een migratiefunctie, ook een mogelijke functie als verblijfplaats. De aanwezigheid van holen van otter in de oeverzone langs het Veluwemeer kan niet worden uitgesloten. Dit is

van belang bij ingrepen in de oeverzone (het verwijderen van bomen uit het rietmoeras). Om sterfte van individuen te voorkomen, dienen maatregelen in deze oeverzone buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van otter te worden uitgevoerd. Dat wil zeggen buiten de periode april t/m augustus [lit. 18]. Buiten deze periode is de otter een zeer mobiele soort, die bij de eerste tekenen van verstoring snel het gebied zal verlaten.

Gezien het plangebied direct langs het Veluwemeer ligt en langs dit meer ruim voldoende alternatief leefgebied voor otter aanwezig is, zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de soort. Wanneer buiten de kwetsbare voortplantingsperiode wordt gewerkt, is van sterfte van individuen dan ook geen sprake. Bij ingrepen in de oeverzone kunnen verder verblijfplaatsen (holen) worden aangetast, bijvoorbeeld wanneer mensen/materieel boven op deze verblijven staan/rijden. Om dit te voorkomen dienen maatregelen in de oeverzone te worden begeleid door een ecologisch deskundige (op vlak van otters), die erop let dat holen gespaard blijven.

Wanneer deze maatregelen in acht worden genomen is enkel nog sprake van een mogelijke zeer kortstondige verstoring bij de opstart van de werkzaamheden. Deze verstoring kan worden beperkt door het toepassen van een zogenoemde 'slow start', waarbij men het werkmaterieel voorafgaand de eigenlijk werkzaamheden reeds korte tijd (op een lager geluidsniveau) laat draaien om de aanwezige dieren te waarschuwen en te stimuleren het gebied te verlaten. Het volledig voorkomen van verstoring is echter niet mogelijk. Voor de resterende (zeer kortstondige) verstoring die mogelijk optreedt bij de opstart van de werkzaamheden wordt daarom (zekerheidshalve) een vergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd.

Tabel 4.1 Overzicht effectbeoordeling en conclusie ten aanzien van beschermde grondgebonden zoogdieren; een 'x' geeft aan dat er sprake is van mogelijke overtreding van het betreffend verbod. Een '-' geeft aan dat overtreding is uitgesloten

Soort	Functie	Doden of vangen (art. 11.46 lid 1a Bal / art. 11.54 lid 1a Bal)	Verstoren individuen (art. 11.46 lid 1b Bal)	Beschadigen/vernielen voortplantingsplaatsen/rustplaatsen (art. 11.46 lid 1d Bal / art. 11.54 lid 1b Bal)
eekhoorn, boommarter, steenmarter	niet-essentieel leefgebied	-	n.v.t. (niet verboden voor 'Andere soorten')	-
kleine marters (bunzing, hermelijn, wezel)	mogelijk essentieel leefgebied (verblijfplaats en foerageergebied)	x	n.v.t. (niet verboden voor 'Andere soorten')	x
waterspitsmuis, woelrat	mogelijk essentieel leefgebied (verblijfplaats en foerageergebied)	x	n.v.t. (niet verboden voor 'Andere soorten')	x
das	essentieel leefgebied (burcht en foerageergebied)	-	n.v.t. (niet verboden voor 'Andere soorten')	x
bever	migratieroute	-	x	-
otter	migratieroute en mogelijke verblijfplaats	x	x	x

4.2.3 Vleermuizen

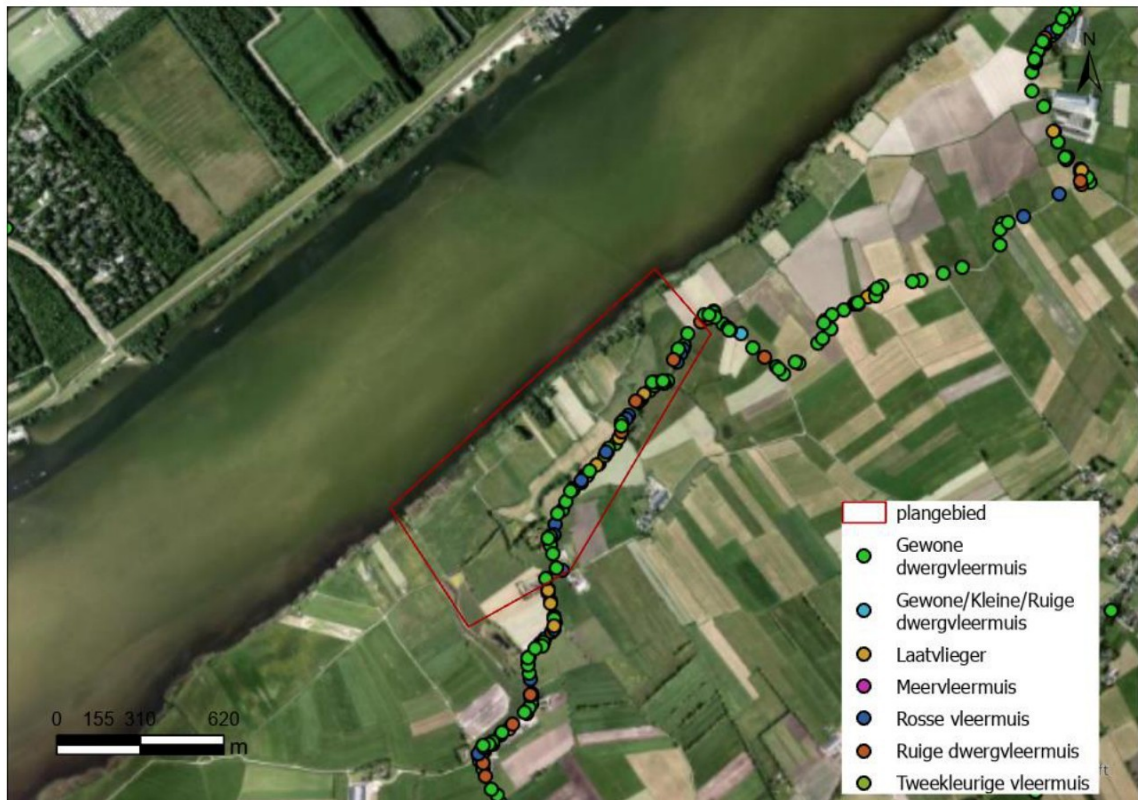
Bureaustudie

Alle soorten vleermuizen zijn in Nederland beschermd onder de Omgevingswet en vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR). Volgens de NDFF [lit. 9] komen tenminste negen soorten vleermuizen voor in de

directe omgeving van het plangebied. Het betreft waarnemingen in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied van individuen van gewone- en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en tweekleurige vleermuis. Het betreft voornamelijk waarnemingen van foeragerende en/of overvliegende individuen langs de Oude Zeeweg, die ten zuiden van de Andhuizerbeek loopt.

Dat waarnemingen zich concentreren langs deze weg heeft te maken met het waarnemerseffect (waarnemingen worden enkel geregistreerd op locaties die toegankelijk zijn voor de waarnemer); ook in de wijde omgeving worden dan ook functies voor deze vleermuissoorten verwacht.

Afbeelding 4.2 Waarnemingen in de afgelopen 5 jaar van vleermuizen in en rond het plangebied [lit. 9]¹

De biotoopeisen van de in de omgeving waargenomen soorten staan in de kader op de volgende pagina beschreven.

¹ Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Gewone dwergvleermuis

(Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatstrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Daarnaast zijn ze ook in spleten in de muur van kerktorens, en in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages en dergelijke gevonden. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op [lit. 12].

Ruige dwergvleermuis

In het buitenland zijn verblijfplaatsen vooral aangetroffen in spleten en gaten in bomen, in nest- en vleermuiskasten, in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. Twee Nederlandse kolonies bewoonden spouwmuren. Vele solitaire mannetjes of kleine groepen zijn gevonden in spleten en gaten in bomen, achter loshangend schors en in kasten. Als winterverblijf zijn gebouwen (spouwmuur, dakpannen, betimmering), houtstapels, maar ook boomholtes en nest- en vleermuiskasten bekend [lit. 12].

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over heel Nederland voor, maar nergens in grote aantallen. De soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden en is in de open polderlandschappen in West- en Noord-Nederland een zeldzaamheid. De gewone grootoorvleermuis gebruikt zeer uiteenlopende soorten verblijfplaatsen. Ze worden in de zomer aangetroffen op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, in holten en spleten in bomen en in nest- en vleermuiskasten. Ze verhuizen vaak. Als winterverblijf worden vooral ondergrondse ruimten gebruikt, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders [lit. 12].

Laatvlieger

Kraamkolonies komen voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Ze verhuizen soms wel, maar zijn in principe erg plaats- en gebiedstrouw. In de winter zoeken laatvliegers nauwe en relatief droge plaatsen op zoals spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders en soms ook kieren dicht bij de ingang van grotten [lit. 12].

Rosse vleermuis

Kraamkolonies zijn hoofdzakelijk bekend uit laaggelegen gebieden in Noord-Duitsland en Nederland. De rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Zowel solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen, als dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. In Midden-Europa staat de rosse vleermuis bekend als een trekkende soort. Met behulp van ringonderzoek zijn in het verleden ook in Nederland waarnemingen gedaan die wijzen op trek. Anderzijds zijn er gebieden waar tijdens alle seizoenen rosse vleermuizen gevonden kunnen worden [lit. 12].

Watervleermuis

De watervleermuis is een boombewonende soort van half open tot gesloten, waterrijk en bosrijk landschap. Grotere dichtheden worden vooral daar gevonden waar zowel beschut water als ouder bos of oudere bomen aanwezig zijn. De verspreiding toont een duidelijke binding met de oudere bossen in de duinen in het westen van Nederland, en de bossen op de hogere zandgronden en het krijtlandschap in het oosten en zuiden van Nederland. Desondanks komt de soort ook voor in het laagland op plaatsen waar oudere bossen of parken aanwezig zijn. In het noordwestelijke laagland worden in bosarme omgeving soms kleine groepen op zolders gevonden [lit. 12].

Meervleermuis

Kolonies van meervleermuizen bevinden zich vrijwel altijd in gebouwen zoals op kerkzolders, in spouwmuren en onder dakpannen. In de winter verdwijnen de meeste meervleermuizen op mysterieuze wijze. In Nederland worden in de winter in totaal ongeveer 400 meervleermuizen waargenomen. Voor zover we weten overwinteren meervleermuizen in Nederland in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. Ook worden af en toe dieren waargenomen in gebouwen. De vleermuis vliegt na zonsondergang uit, waarbij afstanden tot zo'n 10 kilometer worden overbrugd [lit. 12].

Franjestaart

De franjestaart is een soort van half open tot zeer dicht bos en kleinschalig, gesloten landschap. De soort wordt vaak in of bij relatief waterrijk, vochtig (loof)bos gevonden en jaagt daar in lanen, tussen en door de boomkronen, boven en rondom vijvers, grachten en beken en in open broekbos. Gebruikt als zomeronderkomen vooral spleten, scheuren en spechtengaten in bomen en in mindere mate zolders en schuren. Als winterverblijf zijn vooral onderaardse locaties bekend zoals grotten, kalksteengroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijs- en kasteelkelders. Voor vliegroutes wordt begeleidende vegetatie zeer strikt gevolgd [lit. 12].

Tweekleurige vleermuis

In de zomer is de Tweekleurige vleermuis een bewoner van kieren en spleten in rotsen in bosachtig berglandschap en steppegebieden. In vlakke gebieden verblijft deze soort echter ook in muurspleten en zolderruimten van hoge gebouwen. Als winterslaapplaats worden grotten, kelders maar ook spleten in hoge gebouwen gebruikt [lit. 12].

Veldbezoek

Het plangebied en de directe omgeving vormt een geschikt leefgebied voor vleermuizen. Deze soorten kunnen de Veluwerandmeren en haar oevers gebruiken als vliegroute (naar verwachting vooral water- en meervleermuis) voor het af- en aanvliegen tussen dagverblijfplaatsen en foerageergebied. Ook de Andhuizerbeek zelf kan gebruikt worden door vleermuizen als geleidend element in het landschap, en zodoende deel uitmaken van een (essentiële) vliegroute voor vleermuizen in deze omgeving.

Verder is sprake van geschikt foerageergebied voor vleermuizen in het plangebied en de wijde omgeving, in de vorm van de beek en andere watergangen (inclusief oevervegetatie), de kruidenrijke graslanden en de (riet)oevers langs het Veluwemeer. Hier komen immers veel insecten (voedsel vleermuizen) op af.

Tijdens het veldbezoek is ook gelet op de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied. Binnen de percelen waar inrichtingsmaatregelen worden beoogd zijn geen gebouwen aanwezig, waardoor verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (denk aan gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis) op voorhand zijn uitgesloten. Wel zijn, met name langs de rand van het Veluwemeer een aantal struwelen met bomen aanwezig (afbeelding 4.3). Gezien de dichte begroeiing, en gezien de bomen op het moment van het veldbezoek in blad stonden was het niet mogelijk deze bomen afzonderlijk te controleren op geschikte holtes/scheuren voor vleermuizen. Het voorkomen van verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen (denk aan ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis), voornamelijk in de struwelen langs het meer, zijn daarmee niet op voorhand uit te sluiten.

Afbeelding 4.3 Impressie van struweel met bomen langs het Veluwemeer

Effecten en conclusie

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied en de wijde omgeving vormt een geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Ook zijn er een aantal geschikte vliegroutes aanwezig in de vorm van de beek en het Veluwemeer.

Het inrichtingsplan voorziet in ingrepen in de moeras- en oeverzone van het Veluwemeer, de watergang ten zuiden van de Andhuizerbeek én de kruidenrijke graslanden; het leefgebied van verschillende vleermuissoorten. Het inrichtingsplan is echter onder andere gericht op een uitbreiding en optimalisering van de oevervegetatie langs het meer én een verbetering van de kwaliteit van de kruidenrijke graslanden. Deze ingrepen maken het gebied extra aantrekkelijk voor foeragerende vleermuizen, gezien op deze vegetaties veel insecten (voedsel vleermuizen) afkomen. Het plan heeft daarmee een positief effect op de waarde van het plangebied voor deze soorten.

Wel kan in de uitvoeringsfase van de inrichting alsook bij het latere beheer van het gebied sprake zijn van verstoring, door geluid en licht (en daarmee indirecte aantasting van het leefgebied). Dit betreft een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Ow. Deze vorm van verstoring kan echter makkelijk worden voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten de actieve periode van deze dieren, dat wil zeggen de werkzaamheden overdag uitvoeren (tussen 1 uur na zonsopkomst en 1 uur voor zonsondergang) en bij voorkeur in de winterperiode. Indien toch verlichting van het werkterrein nodig is, dient dit vleermuisvriendelijk te worden aangebracht. Dit kan door:

- gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting (denk aan LED- en amberkleurige verlichting);
- het kunstmatig licht enkel daar te richten waar het ook daadwerkelijk nodig is (doelgericht) en dit zo te doen dat deze weg van het foerageergebied of vliegroute schijnt (weg van water, oevers, struwelen). Dit kan door gebruik te maken van armaturen die het licht door middel van een scherpe bundel op een bepaalde kant op richten en hiermee verstrooiing van licht minimaliseren;
- het aantal lampen, de lichtintensiteit en het gebruik van hoge lichtmasten met veel lichtverstrooiing te beperken;
- voor en na de werkzaamheden het gebruik van kunstverlichting te beperken tot enkel verlichting ter beveiliging van opslagterreinen. Ook hiervoor gelden de bovenvermelde restricties.

Mits de genoemde mitigerende maatregelen bij uitvoering van de inrichting- en beheerwerkzaamheden in acht worden genomen zijn negatieve effecten van het voornemen op vleermuizen uit te sluiten. Nadere vervolgstappen of een vergunningsaanvraag is dan niet nodig. Wel geldt te allen tijde de specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn een aantal bomen aanwezig, met name langs de rand van het Veluwemeer, die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen (denk aan ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis). Binnen verblijfplaatsen zijn vleermuizen redelijk goed afgeschermd van verstoring van buitenaf. Dit geldt in ieder geval voor verstoring door geluid en licht, zoals hier zal worden geproduceerd bij uitvoering van de herinrichting. De inrichtingsmaatregelen voorzien mogelijk in het kappen van bomen. Daarnaast worden in het rietmoeras aanwezige bomen geringd. Deze werkzaamheden kunnen zorgen voor een vernietiging of aantasting van verblijfplaatsen in bomen. Door het ringen van bomen zullen aanwezige vleermuizen op termijn eruit trekken omdat deze geringde bomen minder geschikt worden [lit. 20, 21]. De isolatiewaarde van dood hout is immers heel wat minder dan deze van een levende boom.

De aanwezige bomen zijn in februari 2025 middels een holtecheck (in de bladloze periode) onderzocht op (mogelijke) functie voor vleermuizen [lit. 23]. Hieruit blijkt dat zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen (vleermuisgeschikte) boomholtes bevinden. Het is daarmee uitgesloten dat het voornemen leidt tot vernietiging of aantasting van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen. Verdere vervolgstappen zijn niet nodig.

Tabel 4.2 Overzicht effectbeoordeling en conclusie ten aanzien van vleermuizen; een 'x' geeft aan dat er sprake is van mogelijke overtreding van het betreffend verbod. Een '-' geeft aan dat overtreding is uitgesloten

Soort	Functie	Doden of vangen (art. 11.46 lid 1a Bal)	Verstoren (art. 11.46 lid 1b Bal)	Beschadigen/vernielen voortplantingsplaatsen /rustplaatsen (art. 11.46 lid 1d Bal)
alle vleermuizen	vliegrouete/foerageergebied	-	x	x
boombewonende vleermuizen	geen	-	-	-

4.2.4 Vogels

Bureaustudie

In de afgelopen vijf jaar werden binnen drie kilometer afstand van het plangebied verschillende (algemeen voorkomende) vogelsoorten waargenomen [lit. 9]. Relatief talrijk zijn snor, grote karekiet (onder andere nabij monding Andhuizerbeek) en baardman. Verder zijn vanaf een afstand van één kilometer van het plangebied een aantal nest-indicerende waarnemingen bekend van soorten waarvan de nesten jaarronde bescherming genieten (categorie 1-4 Vogelrichtlijn). Het gaat om buizerd, roek en steenuil. Er zijn geen waarnemingen bekend van jaarrond beschermde nesten binnen het plangebied zelf.

Afbeelding 4.4 Nest-indicerende waarnemingen van de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied, van soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1-4 VR) [lit. 9]¹

In onderstaand kader zijn de biotoopsoorten van deze soorten met jaarrond beschermde nesten opgenomen.

Buizerd

Is te vinden in uitgestrekte bossen afgewisseld met heide en boerenland, moerasbossen, boerenland met bosjes en houtwallen, duinvalleien met struweel, bosjes in steden. Combinatie van geschikte nestgelegenheid (bos of een bosje) met open land met veel voedsel is ideaal [lit. 13].

Roek

Roekenkolonies bevinden zich vaak in vrijstaande, hoge groepen bomen (vaak populieren) langs snelwegen, treinsporen of kanalen; ook wel in dorpen. In de buurt liggen graslanden waar ze hun voedsel zoeken. Broedt grofweg ten oosten van de lijn Breda - Gouda - Arnhem - Harlingen, in de winter verspreidt hij zich onder meer via snelwegen westelijker [lit. 13].

Steenuil

Veelal kleinschalige cultuurlandschappen met een variatie aan houtwallen, heggen, weiljes en knoestige bomen. In grootschalige landbouwgebieden is de steenuil afhankelijk van gevarieerde erven bij boerderijen of vrijstaande huizen. Jachtgebied bestaat uit open terrein met het hele jaar door lage vegetatie (beweiding). Voorts zijn er voldoende zitplaatsen van één tot anderhalve meter hoogte (paaltjes bijvoorbeeld) om vanuit te jagen. Er zijn schuilplaatsen en broedholten in oude bomen, schuren, gebouwen en dergelijke [lit. 13].

Veldbezoek

Het plangebied biedt leefgebied aan een tal van (algemeen voorkomende) vogelsoorten van moeras- en rietland en open grasland.

¹ Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Wat betreft soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, biedt het plangebied geen geschikt biotoop aan gebouwgebonden soorten zoals steenuil, huismus of gierzwaluw. Dit door het ontbreken van schuren en gebouwen. Ook is het gebied weinig geschikt voor in bomen nestelende soorten zoals buizerd en roek. Grote bosschages ontbreken immers in het plangebied. Wel zijn in het struweel langs het Veluwemeer, en de bomenrijen langs de Oude Zeeweg een aantal grotere bomen aanwezig. Gezien de dichte begroeiing, en gezien de bomen op het moment van het veldbezoek in blad stonden was het tijdens het veldbezoek niet mogelijk deze bomen afzonderlijk te controleren op aanwezigheid van grote (mogelijk jaarrond beschermde) nesten. Het voorkomen van dergelijke nesten van bijvoorbeeld buizerd of roek is daarmee op voorhand niet geheel uit te sluiten.

Effecten en conclusie

Het is volgens Bal verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 11.37 Bal).

Algemene broedvogels

Het plangebied biedt geschikt broedbiotoop aan verschillende (algemeen voorkomende) vogels van moeras- dan wel open graslandvegetaties. Voor aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden tijdens het broedseizoen voor verstoring kunnen zorgen door trillingen of geluid. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met september, en verschilt per vogelsoort. Een precieze periode voor het broedseizoen is echter niet aan te wijzen; het gaat erom of er een broedgeval is. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individueel, nesten of eieren) verboden is volgens het Bal. Het verkrijgen van omgevingsvergunning voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van het Bal zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe twee mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Als werkzaamheden plaats gaan vinden in het broedseizoen, moet een deskundige eerst vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn in het plangebied. Wanneer kan worden geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Mochten er wel broedende vogels aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden mag er pas worden gestart met de werkzaamheden als er niet meer gebroed wordt. Doorgaans zijn de meeste vogels rond half juli uitgebroed, er zijn echter vogelsoorten die tot in september broeden.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied, specifiek in de struwelen met hoge bomen langs het meer en in de bomenrijen langs de weg, is het voorkomen van jaarrond beschermde nesten van soorten als buizerd of roek niet op voorhand uit te sluiten. De aanwezigheid van grote nesten in deze bomen is onderzocht middels een visuele inspectie in januari 2025 (bladloze periode) [lit. 23]. Hierbij zijn geen nesten aangetroffen. Op basis van deze resultaten kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen de invloedssfeer van het voornemen worden uitgesloten. Verdere vervolgstappen zijn niet nodig. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (art. 11.27 Bal).

Tabel 4.3 Overzicht effectbeoordeling en conclusie ten aanzien van vogels; een 'x' geeft aan dat er sprake is van mogelijke overtreding van het betreffend verbod. Een '-' geeft aan dat overtreding is uitgesloten

Soort	Functie	Doden of vangen (art. 11.37, lid 1a Bal)	Nesten vernielen of wegnemen (art. 11.37, lid 1b Bal)	Eieren rapen of onder zich hebben (art. 11.37, lid 1c Bal)	Opzettelijk storen (art. 11.37, lid 1d)*
algemene broedvogels	broedbiotoop	x	x	-	x
vogels met jaarrond beschermde nesten (bv. buizerd, roek)	geen	-	-	-	-

* Op basis van het Bal art. 11.37, lid 3 is het verbod, bedoeld in het vierde lid, niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

4.2.5 Amfibieën

Bureaustudie

Op basis van de NDFF [lit. 9] zijn in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied waarnemingen bekend van amfibiesoorten die zijn beschermd onder het beschermingsregime 'Andere soorten' van de Omgevingswet (artikel 11.54 van het Bal), namelijk bruine kikker, gewone pad, meerkikker en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt binnen de provincie Gelderland een algemene vrijstelling.

Er zijn in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend van niet-vrijgestelde 'Andere soorten' amfibieën of van amfibieën beschermd onder de Habitatrichtlijn, en deze zijn hier op basis van recente verspreidingsgegevens en biotoopeisen ook niet te verwachten [lit. 10, 14].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen, onder de Omgevingswet beschermde, amfibieën aangetroffen. Door de aanwezigheid van de ondiepe beek en (beperkt) begroeide oevers, is het plangebied van de Andhuizerbeek wel geschikt voor een aantal algemeen voorkomende, beschermde doch vrijgestelde amfibiesoorten zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander.

Gezien het ontbreken van visvrije, afgesloten, onbeschaduwde wateren; is het voorkomen van niet-vrijgestelde amfibiesoorten uitgesloten.

Effecten en conclusie

Op basis van het aanwezige biotoop kan het voorkomen van algemeen voorkomende 'Andere soorten' amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander niet worden uitgesloten. Voor het verstoren van deze soorten in het kader van ruimtelijke ingrepen geldt een algemene vrijstelling. Vervolgstappen in kader van de Omgevingswet zijn niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

4.2.6 Reptielen

Bureaustudie

Op basis van de NDFF [lit. 9] zijn in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied geen waarneming bekend van onder de Omgevingswet beschermde reptielen. Deze zijn hier op basis van verspreidingsgegevens/habitatvereisten ook niet te verwachten [lit. 10, 14].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen, onder de Omgevingswet beschermde, reptielen aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop ook niet verwacht. Zo ontbreekt het aan zandige terreinen, heide en veengronden.

Effecten en conclusie

Door de afwezigheid van geschikt biotoop voor reptielen, kan worden uitgesloten dat beschermde reptielen binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soortgroep uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet zijn niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

4.2.7 Vissen

Bureaustudie

Volgens de NDFF [lit. 9] zijn in de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied geen waarnemingen bekend van onder de Omgevingswet beschermde vissoorten.

Binnen de Habitatrichtlijn zijn alleen de vissoorten houting en steur beschermd. Dit zijn beiden trekvis van grote wateren (zee, rivieren). Deze soorten migreren doorgaans door dieper en open water. Binnen het beschermingsregime 'Andere soorten' zijn alleen de vissoorten beekprik, elrits, gestippelde alver, beekdonderpad, kwabaal en grote modderkruiper beschermd. Dit zijn soorten van zuurstofrijke, schone en stromende wateren (beekprik, elrits, gestippelde alver, beekdonderpad, kwabaal) of verlandende wateren (grote modderkruiper) [lit. 14].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van onder de Omgevingswet beschermde vissoorten in of nabij het plangebied. Binnen het plangebied is tevens geen geschikt biotoop aanwezig voor deze vissoorten (diep, open- of zuurstofrijk, stromend water; dan wel verlandende wateren). Het gebied ligt ook niet in de directe nabijheid van essentiële in- en uittrekpunten (sluiscomplexen). Het is daarom uit te sluiten dat deze vissen in de beek of oeverzone van het plangebied voorkomen.

Effecten en conclusie

Bij afwezigheid van waarnemingen van beschermde soorten in of nabij het plangebied en de afwezigheid van geschikt biotoop, is het voorkomen van onder de Omgevingswet beschermde vissoorten binnen het plangebied uitgesloten. Nader onderzoek en een vergunningaanvraag zijn niet nodig. Wel geldt ten allen tijden de Specifieke Zorgplicht.

4.2.8 Vlinders, libellen en andere ongewervelden

Bureaustudie

Op basis van de NDFF [lit. 9] zijn over de afgelopen vijf jaar binnen drie kilometer van het plangebied waarneming bekend van onder de Omgevingswet beschermde soorten grote vos, grote weerschijnvlinder en sleedoornpage. De waarnemingen zijn allen gedaan op minimaal één kilometer afstand vanaf het plangebied.

Afbeelding 4.5 Waarnemingen in de afgelopen 5 jaar van beschermde ongewervelden in de omgeving van het plangebied [lit. 9]¹

De biotoopeisen van deze beschermde soorten zijn in de kader op de volgende pagina beschreven.

Grote vos

De grote vos vliegt op warme, zonnige plekken in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote, vrijstaande bomen. Waardplanten zijn vooral de iepen maar ook wilgen en soms ook fruitbomen (zoete kers) of meidoorn [lit. 15].

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder komt voor in vochtige oudere loofbossen of wilgenbroekbos met open plekken erin. Vaak zijn het structuurrijke bossen of groepen samenhangende bosjes bestaande uit verschillende boomsoorten met beekdalen en paden met brede bermen in beekdalen. Waardplanten zijn de boswilg en soms grauwe wilg [lit. 15].

Sleedoornpage

De sleedoornpage is een soort van (sleedoorn)struwelen, houtwallen, parken en bosranden van loofbos. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied, vooral rond de Veluwe. Waardplanten zijn de sleedoorn en enkele andere gecultiveerde Prunus-soorten (onder andere pruim) [lit. 15].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vlinders, libellen of andere ongewervelden aangetroffen in het plangebied. Soorten als grote vos, grote weerschijnvlinder en sleedoornpage worden hier ook niet verwacht gezien dit allen bosgebonden soorten betreffen, en het plangebied te open is voor deze soorten. Binnen het plangebied zijn wel wilgen aanwezig, waardplanten voor grote vos. Het betreft echter vooral jong wilgenopschot in de verruigde overgangszone. Er is geen sprake van grote vrijstaande wilgen, waar deze soort door wordt aangetrokken. Het is dan ook uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van essentieel leefgebied van deze soort.

¹ Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Effecten en conclusie

Door de afwezigheid van geschikt biotoop en waardplanten voor beschermde vlinder- of libelsoorten, kan worden uitgesloten dat beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelde binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soortgroep uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet zijn niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Specifieke Zorgplicht (artikel 11.27 Bal).

SAMENVATTING

5.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

De impact van de voorgenomen (her)inrichting en het beheer van het plangebied Andhuizerbeek, heeft op zichzelf geen directe/fysieke negatieve gevolgen voor het behalen van de IHD van aangewezen typen en soorten van Natura 2000-gebieden - **mits rekening gehouden wordt met de toegangsbeperking in de winterperiode voor vaarbewegingen** (uitgangspunt voornemen). Verschillende aangewezen soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn juist gebaat bij deze (her)inrichting.

Enkel voor wat betreft effecten van stikstofdepositie in de uitvoeringsfase zijn negatieve effecten van het voornemen, met name op de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van Natura 2000-gebied de Veluwe, niet op voorhand uit te sluiten. Een **berekening met AERIUS** is nodig om het effect hiervan inzichtelijk te maken. Afhankelijk van de uitkomst zijn er geen vervolgstappen (N-depositie < 0,005 mol/ha/jr) of is een Voortoets en/of passende beoordeling nodig.

Verder dient nog, eens het ontwerp definitief en de planning voor de (her)inrichting concreet is, te worden gecontroleerd op mogelijke projecten of plannen die in **cumulatie** met het (her)inrichtingsplan een negatief effect hebben op de IHD van de Natura 2000-gebieden. Als deze er zijn dient in een Voortoets of Passende Beoordeling nader te worden onderzocht en beoordeeld wat de gevolgen hiervan zijn.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied valt binnen percelen beschermd onder het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) van de provincie Gelderland. Het inrichting- en beheerplan voor plangebied Andhuizerdijk is er echter juist op gericht om een kwaliteitsimpuls te geven aan deze percelen behorend tot het GNN/GO. Er kan dan ook gesteld worden dat het behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van GO en GNN in het plan zijn geborgd. Omdat er wel sprake is van een wijziging van beheertypen ten opzichte van het beheerplan (2024) opgesteld door de provincie, dient hiervoor **afstemming te worden gezocht met de provincie**. Mits deze wijzigingen in beheertypen akkoord worden bevonden, en deze worden doorgevoerd in het nieuwe beheerplan van de provincie; is van belemmeringen vanuit het provinciaal natuurbeleid geen sprake.

5.2 Beschermde soorten

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

In de tabel wordt onderscheid gemaakt tussen 'maatregelen om overtreding Omgevingswet te voorkomen' en 'benodigde mitigerende/compenserende maatregelen' in het geval van een vergunningaanvraag. In de eerste categorie vallen maatregelen die voorafgaand aan of tijdens de uitvoering van het voornemen getroffen kunnen worden en waarmee de noodzaak tot verdere vervolgstappen vervalst. In de tweede categorie vallen noodzakelijke maatregelen waarmee de lokale staat van instandhouding van een soort gewaarborgd wordt, indien voor het voornemen een omgevingsvergunning nodig is in het kader van de Omgevingswet.

NB. Ten aanzien van kleine marters (bunzing, hermelijn, wezel) en waterspitsmuis wordt nader onderzoek aanbevolen. Gezien echter het vaststellen/uitsluiten van deze soorten (en precieze aantallen) op basis van nader onderzoek in de praktijk moeilijk is, en gezien effecten ten aanzien van deze soorten enkel tijdelijk zijn (uiteindelijk wordt het gebied zelfs beter geschikt voor de soorten); kan voor deze soorten worden gekozen voor een alternatieve aanpak waarbij geen nader soortgericht onderzoek wordt uitgevoerd, maar op voorhand wordt aangenomen dat de soorten aanwezig zijn (op basis van habitatgeschiktheid). De voorgestelde mitigerende (buiten kwetsbare periode werken) en compenserende maatregelen dienen dan nog wel uitgewerkt te worden in het activiteitenplan, en een vergunning flora- en fauna-activiteit dient aangevraagd te worden voor deze soorten. Gezien dit niet de standaard procedure is, wordt aanbevolen deze werkwijze eerst af te stemmen met bevoegd gezag (provincie Gelderland).

Tabel 5.1 Samenvattende tabel beschermde soorten

Soortgroep	Kans op overtreding Omgevingswet?	Vervolgstappen nodig?		Natuurvergunning	
		Maatregelen om overtreding Omgevingswet te voorkomen	Vervolgonderzoek (indien voorkomen overtreding Omgevingswet niet of onvoldoende mogelijk)	Is een vergunning nodig?	Benodigde mitigerende/compenserende maatregelen
flora	nee	geen, wel zorgplicht	nee	nee	n.v.t.
grondgebonden zoogdieren	ja, bij verwijderen (riet)struweel kans op vernietiging essentieel leefgebied en sterfte van kleine marters zoals bunzing	geen (niet geheel te voorkomen)	ja, als verwijderen struweel noodzakelijk, dan onderzoeken functie van te verwijderen struwelen voor kleine marters middels camera onderzoek (in periode juni t/m half nov)*	mogelijk, als essentieel leefgebied wordt vastgesteld in te verwijderen struwelen*	mogelijke maatregelen (volgt uit vervolgonderzoek): - uitvoer verwijderen struweel buiten kwetsbare voortplantingsperiode (mrt t/m aug) - compenserend leefgebied elders (takkenrillen)
	ja, bij ingrepen in/bij oevers van beek/randmeren mogelijke aantasting leefgebied en sterfte van waterspitsmuis	geen (niet geheel te voorkomen)	ja, onderzoeken functie van oevers voor waterspitsmuis middels camera- of inloopvallen (in periode half aug t/m okt)*	mogelijk, als essentieel leefgebied wordt vastgesteld in te verwijderen struwelen*	mogelijke maatregelen (volgt uit vervolgonderzoek): - uitvoer werkzaamheden oever buiten kwetsbare voortplanting- en winterrustperiode (apr t/m aug en dec t/m feb)
	ja, bij graafwerkzaamheden in directe omgeving (dempnen watergang, afplaggen) mogelijk indirecte aantasting (door verstoring) van dassenburcht	werkzaamheden overdag en buiten schemerperiode uitvoeren, en tevens buiten kwetsbare voortplantingsperiode (dec t/m juni). Tevens niet werken binnen 25 meter afstand van burchten. Werkwijze vooraf afstemmen met bevoegd gezag.	nee	ja, (zekerheidshalve) voor resterende indirecte aantasting burchtlocatie	zie maatregelen in kolom 3

Soortgroep	Kans op overtreding Omgevingswet?	Vervolgstappen nodig?		Natuurvergunning	
		Maatregelen om overtreding Omgevingswet te voorkomen	Vervolgonderzoek (indien voorkomen overtreding Omgevingswet niet of onvoldoende mogelijk)	Is een vergunning nodig?	Benodigde mitigerende/compenserende maatregelen
	ja, bij werkzaamheden in/nabij oever van Veluwemeer en andere watergangen mogelijke verstoring otter en bever	werkzaamheden (nabij de oevers) uitvoeren overdag en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van otter (apr t/m aug). Tevens onder ecologische begeleiding en met gebruik van 'slow start'.	nee	ja, (zekerheidshalve) voor kortstondige/resterende verstoring hier verblijvende otters	zie maatregelen in kolom 3.
vleermuizen (foerageergebieden en vliegroutes)	ja, indien foeragerende/overvliegende vleermuizen worden verstoord	werkzaamheden overdag uitvoeren (tussen 1 u na zonsopkomst en 1 u voor zonsondergang) en gebruik maken van vleermuisvriendelijk lichtbeheer	nee	nee, mits met maatregelen (zie kolom 3) een overtreding wordt voorkomen/	n.v.t.
vleermuizen (verblijfplaatsen)	ja, als door ringwerkzaamheden (mogelijke) vleermuisverblijfplaatsen worden vernietigd	geen bomen ringen (of kappen)	ja, te ringen en /of te kappen bomen zijn gecontroleerd op geschiktheid als vleermuisverblijfplaats (holtecheck in bladloze periode)	nee, bomen hebben geen potenties als verblijfplaats voor vleermuizen	n.v.t.
vogels (algemene broedvogels)	ja, indien broedparen worden verstoord	ja twee mogelijkheden: - buiten het broedseizoen werken - of werkzaamheden voor het broedseizoen inzetten en continu doorwerken	nee	nee, mits met maatregelen (zie kolom 3) een overtreding wordt voorkomen	n.v.t.

Soortgroep	Kans op overtreding Omgevingswet?	Vervolgstappen nodig?		Natuurvergunning	
		Maatregelen om overtreding Omgevingswet te voorkomen	Vervolgonderzoek (indien voorkomen overtreding Omgevingswet niet of onvoldoende mogelijk)	Is een vergunning nodig?	Benodigde mitigerende/compenserende maatregelen
vogels (jaarrond beschermde nesten)	ja, bij ringen (of kappen) bomen mogelijke vernietiging jaarrond beschermde nesten (buiserd/roek/etc.), en bij overige werkzaamheden risico op verstoring vogels op deze nesten.	verstoring (indirecte aantasting nest) te voorkomen door werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode (mrt t/m aug)	ja, te ringen en/of te kappen bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten middels een visuele inspectie in de bladloze periode	nee, aanwezigheid jaarrond beschermde nesten uitgesloten o.b.v. visuele inspectie in bladloze periode	n.v.t.
amfibieën	nee	geen, wel zorgplicht	nee	nee	n.v.t.
reptielen	nee	geen, wel zorgplicht	nee	nee	n.v.t.
vissen	nee	geen, wel zorgplicht	nee	nee	n.v.t.
vlinder, libellen & ongewervelden	nee	geen, wel zorgplicht	nee	nee	n.v.t.

* Alternatief kan voor deze soort(groep) een vergunningaanvraag worden ingediend zonder aanvullend onderzoek en op basis van een worst-case inschatting. Omdat dit een werkwijze betreft die afwijkt van de gebruikelijke gang van zaken, dient deze eerst akkoord bevonden te worden door het bevoegd gezag.

5.3 Overzicht maatregelen beschermde soorten

Op basis van voorgaande paragraaf is duidelijk dat er verschillende beperkingen gelden ten aanzien van uitvoeringsperiode voor de werkzaamheden. In onderstaande afbeelding zijn deze beperkingen per activiteit en in kalendervorm aangeduid. Op basis hiervan is te zien dat voor alle inrichting werkzaamheden de periode september t/m november de meest geschikte periode is voor uitvoer.

Afbeelding 5.1 Kalenderoverzicht beperkingen ten aanzien van uitvoeringsperiode werkzaamheden

activiteit	Soort waarmee rekening gehouden	Voorwaarde	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
alle werkzaamheden	vleermuizen, algemene broedvogels, otter, bever, das	- overdag & buiten schemering - buiten broedperiode (of voor broedperiode starten en												
verwijderen (riet)struweel	marters	buiten kwetsbare voortplantingsperiode												
werkzaamheden oever Veluwemeer	otter	buiten kwetsbare voortplantingsperiode												
werkzaamheden oever Veluwemeer	waterspitsmuis	buiten kwetsbare voortplantings- en winterperiode												
graafwerkzaamheden beek	das	buiten kwetsbare voortplantingsperiode												
ringen bomen	vleermuizen & vogels jaar rond beschermde nesten	buiten periode dat verblijf/nest in gebruik												

* Voor vleermuizen is periode van uitvoering afhankelijk van het type verblijf dat wordt vastgesteld (zomer/kraam/paarverblijf).

5.4 Specifieke zorgplicht

Zoals eerdere in het rapport aangegeven geldt voor alle soorten, ook niet beschermde soorten (zoals Rode Lijstsoorten, denk aan Kamgras), de specifieke Zorgplicht (art. 11.27, Bal). Bij het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten, moeten nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt (in deze volgorde). Het gaat onder meer om het gebruik maken van de best beschikbare technieken (BBT). Deze zorgplicht maatregelen dienen (wanneer meer bekend is over werkwijze), project specifiek uitgewerkt te worden in een Ecologisch Werkprotocol of Activiteitenplan.

LITERATUUR

- 1 Witteveen+Bos (2023). Randmeer Oeverlanden - Landschap ecologische systeemanalyse. In opdracht van Staatsbosbeheer, versie Definitief d.d. 28 september 2023, referentie: 134913/23-015.410.
- 2 <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-14/natura-2000-spatial-datanatura2000.nl>, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 3 <https://www.gastvrijerandmeren.nl/Projecten/Onze+projecten/projectpagina+ecolint+elburg/default.aspx>, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 4 Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2017). Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023, d.d. oktober 2017.
- 5 Provincie Gelderland (2017). Beheerplan Natura 2000 Veluwe (057), d.d. december 2017.
- 6 PAS gebiedsanalyse 057 Veluwe, versie d.d. 15 december 2017, op basis van AERIUS Monitor 2016 (M16L).
- 7 <https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/home/item.html?id=e9f7584bdd6e4956b59b5c6694f2dbf7>, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 8 Bijlage 6 en 7: kernkwaliteiten GNN en GO, https://gldanders.planoview.nl/planoview/proxy/NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc05/doc/b_NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc05_10528.pdf, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 9 NDFF-ecogrid database (ndff.nl), geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 10 verspreidingsatlas.nl, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 11 zoogdierenvereniging.nl, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 12 vleermuis.net, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 13 vogelbescherming.nl; geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 14 ravon.nl, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 15 vlinderstichting.nl, geraadpleegd op 1 augustus 2024.
- 16 BIJ12. Kennisdocument Das- Meles Meles. Versie 1.0, juli 2017.
- 17 BIJ12. Kennisdocument Buizerd - Buteo buteo. Versie 1.0, juli 2017.
- 18 Staswerk (2020). Gedragscode Soortbescherming voor Gemeenten, Definitieve versie ten behoeve van goedkeuring 22 april 2020, bijgesteld op 7 juli 2020.
- 19 Winterafsluiting Veluwemeer ex artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998, Staatscourant, nr. 20085, d.d. 23 december 2009.
- 20 Provincie Antwerpen - Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid (2018). Erfgoedbeheerplan Stadsvesten Lier, Bijlage 7: Richtlijn voor het kappen van bomen in relatie tot vleermuizen, versie 13 maart 2018.
- 21 Ecopedia, <https://www.ecopedia.be/soortbeheer/holle-bomen>, geraadpleegd op 8 augustus 2025.
- 22 Staatsbosbeheer (2025). *Randmeer Oeverlanden VO Ontwerprnota*. Concept 1.0, 28 juli 2025.
- 23 Staatsbosbeheer (2025). *Veldonderzoek holtes en nesten in te verwijderen bomen plangebied 'Andhuizerbeek'*. Auteur(s): E. Adema. Memo, 10 februari 2025.

Bijlage(n)

BIJLAGE: WETGEVEND KADER

I.1 Omgevingswet

I.1.1 Natura 2000-activiteit

In de Omgevingswet zijn de bepalingen voor Natura 2000-activiteiten vastgelegd. De regels hebben als doel het beschermen en in stand houden van natuurgebieden met bijzondere of kwetsbare waarden. Hiermee zijn internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) in nationale regelgeving verankerd.

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden. Natura 2000-activiteiten zijn volgens artikel 5.1, sub e, Omgevingswet vergunningplichtig, tenzij het onder een uitzondering valt beschreven in de wet. Voor elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden beoordeeld of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden of ontwikkeling een significant negatief effect hebben op de beschermde natuurwaarden in het betreffende gebied. Indien significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Het gaat om significante effecten van de activiteiten (of van een vrij te stellen factor bij zo'n activiteit) afzonderlijk, maar ook in combinatie met andere projecten of plannen.

In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning worden geweigerd, tenzij aan de 'ADC-criteria' wordt voldaan. Dit betekent dat er geen alternatieven zijn (A), er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (D) en dat door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft (C).

Effecten op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) die in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden zijn vastgesteld. IHD betreffen zowel habitattypen als habitat- en vogelsoorten. In het kader van de alternatievenafweging wordt beoordeeld of er onderscheid is in de mate waarin de verschillende alternatieven effect hebben op de IHD en of er voor de verschillende alternatieven de kans bestaat dat significant negatieve effecten optreden.

I.1.2 Flora- en fauna-activiteit

Onder de Omgevingswet bestaat de flora- en fauna-activiteit uit drie beschermingsregimes: een beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (§ 11.2.2 Bal), Habitatrichtlijnsoorten (§ 11.2.3 Bal) en 'Andere soorten' (§ 11.2.4 Bal). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen. In de onderstaande tabel zijn de verbodsbepalingen waaraan getoetst wordt, weergegeven. In de navolgende paragrafen worden de verbodsbepalingen nader toegelicht.

Tabel I.1 Overzicht verbodsbepalingen

Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal)	Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal)	'Andere soorten' (art. 11.54 Bal)
Artikel 11.37, lid 1 sub a <i>Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen</i>	Artikel 11.46, lid 1 sub a <i>Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen</i>	Artikel 11.54, lid 1 sub a <i>Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen</i>
Artikel 11.37, lid 1 sub b <i>Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen</i>	Artikel 11.46, lid 1 sub b <i>Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren</i>	Artikel 11.54, lid 1 sub b <i>Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen</i>
Artikel 11.37, lid 1 sub c <i>Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben</i>	Artikel 11.46, lid 1 sub c <i>Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen</i>	Artikel 11.54, lid 1 sub c <i>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen</i>
Artikel 11.37, lid 1 sub d <i>Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort</i>	Artikel 11.46, lid 1 sub d <i>Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen</i>	
	Artikel 11.46, lid 1 sub e <i>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen</i>	

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle van nature in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen (art. 11.37 Bal):

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het laatste verbod is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk.

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de hiervoor beschreven verbodsbepalingen van de Omgevingswet. Voor deze soorten is geen omgevingsvergunning nodig bij werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het verkrijgen van een omgevingsvergunning in principe niet mogelijk omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De Omgevingswet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

De verbodsbepalingen van de Omgevingswet zijn altijd relevant voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Jaarrond beschermde nesten zijn:

- 1 nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld steenuil);
- 2 nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld roek, gierzwaluw en huismus);
- 3 nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
- 4 vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Habitatrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor flora heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern (art. 11.46 Bal).

Voor deze fauna en flora van de Habitatrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Als deze verbodsbepalingen voor deze soorten worden overtreden, moet een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd.

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'Andere soorten' (ook wel: 'soorten van nationaal belang') heeft betrekking op de soorten uit bijlage IX onder A en B bij het Bal. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die, buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen (art. 11.54 Bal):

- het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder A; en
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

Binnen de soortenlijsten in bijlage IX onder A en B bij het Bal is geen onderscheid gemaakt tussen licht en zwaar beschermde soorten. Zowel het Ministerie van LNV als de provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een vergunningaanvraag.

Als er sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig.

Zorgplicht

In artikel 11.27 Bal is een specifieke zorgplicht beschreven. De specifieke zorgplicht schrijft voor dat bij flora- en fauna-activiteiten extra maatregelen dienen te worden genomen indien er aanwijzingen zijn voor het voorkomen van bepaalde plant- en diersoorten. Dit geldt voor zowel beschermde soorten (vogelrichtlijnsoorten, habitatrichtlijnsoorten, nationaal beschermde soorten), maar ook voor trekvogelsoorten (art. 4.2 van de vogelrichtlijn) en Rode Lijst-soorten, ongeacht vrijstellingen, gedragscode of ontheffing/vergunning. De specifieke zorgplicht is ook van kracht voor de leefgebieden of natuurlijke habitats van bovengenoemde soorten.

Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen is verplicht:

- a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd of die gevolgen te voorkomen;
- b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Als de activiteit al is aangevangen en er blijken onvoorziene nadelige gevolgen voor één of meerdere soorten, moet de activiteit gestaakt worden. Als stoppen niet mogelijk is, dienen herstelmaatregelen getroffen te worden. Of de getroffen maatregelen ook het beoogde effect hebben, dient tijdens en na uitvoer van de activiteit te worden nagegaan.

De zorgplicht geldt altijd.

I.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Voorheen werd dit de ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd. Het betreft een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur de voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN verbindt alle grote en kleinere natuurgebieden en loopt door dorpen, steden en gebieden met natuurinclusieve landbouw. Ook water, zoals de grote rivieren, en een deel van de Waddenzee, het IJsselmeer, de Zeeuwse delta en de Noordzee horen bij het NNN. De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland op het land.

Het Gelderse deel van het NNN wordt ook wel het Gelders Natuurnetwerk (GNN) genoemd.

Natuurnetwerk Gelderland

Het provinciaal beleid met betrekking tot het NNN binnen Gelderland is in de Omgevingsvisie Gelderland¹ opgenomen. Hierin is het NNN binnen Gelderland opnieuw gedefinieerd als het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De gebieden die nog niet als natuur zijn ingericht in de voormalige Ecologische Hoofdstructuur heten nu de Groene Ontwikkelingszone (GO). De juridische uitwerking van het beleid in het kader van het GNN/GO is opgenomen in de Omgevingsverordening².

¹ Omgevingsvisie Gelderland, vastgesteld door PS op 9 juli 2014; geconsolideerde versie januari 2018.

² Omgevingsverordening Gelderland, vastgesteld door PS op 24 september 2014; geconsolideerde versie januari 2018.

Het GNN bestaat uit de voormalige gronden binnen de EHS en zoekgebieden voor nog te realiseren natuur. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. De GO bestaat daarentegen uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

De wezenlijke kenmerken en waarden binnen het GNN en GO worden in de provincie Gelderland gevormd door kernkwaliteiten. Voor 184 deelgebieden binnen Gelderland zijn gebiedsspecifieke kernkwaliteiten geformuleerd. Deze zijn opgenomen in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening. Naast de gebiedsspecifieke kernkwaliteiten zijn er in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening de volgende algemene kernkwaliteiten vastgelegd: 'Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieucondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieucondities mogen veroorzaken.'

De ecologische beoordeling van effecten op de kernkwaliteiten is voor GNN en GO hetzelfde. Per deelgebied gelden voor het GNN en GO dan ook dezelfde kernkwaliteiten. De plaats die de ecologische beoordeling van de kernkwaliteiten inneemt binnen de bepaling of mitigerende en compenserende maatregelen aan de orde zijn, is voor het GNN echter anders dan voor het GO. Dit wordt door middel van onderstaande paragrafen toegelicht.

Beschermingsregime GNN

Het beschermingsregime voor het GNN is een directe doorvertaling van het 'Nee, tenzij-regime' uit de Spelregels EHS. Voor het GNN geldt dat bestemmingswijzigingen in bestaande natuur niet zijn toegestaan, tenzij:

- er geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;
- en de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Omdat in principe geen nieuwe functies in het GNN zijn toegestaan, geldt ruimtebeslag binnen het GNN op grond van de verordening altijd als een significante aantasting. Deze aantasting moet worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Om te bepalen hoe deze compensatieopgave er uit moet zien, wordt beoordeeld welke natuurwaarden in het licht van de kernkwaliteiten ter plaatse van het ruimtebeslag verdwijnen. Hierbij geldt steeds dat de oppervlakte aan natuurwaarden die ter plaatse van het onderzoeksgebied verdwijnt, gelijkwaardig gecompenseerd moet worden.

In het kader van de beoordeling van het GNN is geen sprake van externe werking. Dit betekent dat (naast aantasting door oppervlakteverlies) alleen verstorende effecten op het GNN worden bepaald als direct gevolg van dat gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN gelegen is.

Als bijvoorbeeld het gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN gelegen is aanvullend ook geluidsverstoring veroorzaakt en de aanwezige kernkwaliteiten hier gevoelig voor zijn, wordt deze aantasting, indien significant, eveneens gemitigeerd/gelijkwaardig gecompenseerd.

Beschermingsregime GO

De GO heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang met aangrenzende natuurgebieden.

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de GO worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In tegenstelling tot het GNN staat ruimtebeslag binnen het GO dus niet direct gelijk aan een significante aantasting, maar zijn ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk. Of er sprake is van een significante aantasting van het GO wordt bepaald aan de hand van de kernkwaliteiten van het deelgebied waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt. Indien er sprake is van een significante aantasting van deze kernkwaliteiten of de samenhang van natuurwaarden binnen het GNN/GO, dienen de effecten op deze kernkwaliteiten gemitigeerd of gelijkwaardig gecompenseerd te worden. Dit geldt niet alleen voor effecten als gevolg van oppervlakteverlies, maar ook andere verstorende effecten. Andere verstorende effecten die als direct gevolg van de activiteit binnen het GO optreden, dienen beoordeeld te worden.

Beschermingsregime weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden

Weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden vallen in het beleid van de provincie onder 'waardevol open gebied'. De waardevolle open gebieden zijn van waarde vanwege hun grootschalige openheid. In het geval van weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden heeft de ruimtelijke kernkwaliteit openheid ook een ecologische dimensie. Het ruimtelijk beleid is dat in deze gebieden de kernkwaliteiten beschermen zijn. Voor waardevolle open gebieden is de grootschalige openheid de belangrijkste kernkwaliteit. Daarom geldt dat ruimtelijke ingrepen die de openheid aantasten, niet zijn toegestaan.

